

Stenogrammid

XIV Riigikogu, I Istungjärk, infotund

Kolmapäev, 05.06.2019, 12:00

Toimetatud

12:00 Infotund

1. 12:01 Mart Helme

2. 12:16 Riigi eelarvestrateegia

3. 12:29 Usaldus

4. 12:37 Investeeringud eelarvestrateegias

5. 12:48 Riigi juhtimine

6. 13:01 Initsiatiiv

7. 13:09 Valitsusliikmete ametisse sobivus

8. 13:16 Valitsusjuhi roll

9. 13:27 Eesti suundumused

10. 13:36 RES

11. 13:51 Ühiskonna sidusus

12:00 Infotund

12:00 Aseesimees Siim Kallas

Alustame tänast infotundi. Tervitame ministreid, valitsusliikmeid, kes on valmis meile vastama!

Alustame kohaloleku kontrolliga. Palun registreeruda!

Kohaloleku kontroll

Kohalolijaks registreeris 40 Riigikogu liiget, puudub 61.

Valitsusliikmed, kes täna vastavad teie küsimustele, on peaminister Jüri Ratas, keskkonnaminister Rene Kokk ning majandus- ja taristuminister Taavi Aas. Eile avaldas 13 Riigikogu liiget soovi küsimusi esitada, seetõttu annan igateema arutelul võimaluse ühe täpsustava küsimuse esitamiseks.

1. 12:01 Mart Helme

12:01 Aseesimees Siim Kallas

Esimene küsimus on peaminister Jüri Ratasele, küsib Jevgeni Ossinovski. Palun!

12:01 Jevgeni Ossinovski

Suur tänu! Austatud peaminister! Esmaspäeval sai meile Riigikogus osaks üsna omapärane vaatemäng. Mart Helme, teie valitsuse siseminister, ütles, et ta on endas hiljuti avastanud näitlejasoone, ja seda ta meile siin tundide jooksul demonstreeris. Saime kuulda üksjagu Mart Helme mõtteid paljudes küsimustes ja mõne kohta nendest tahaks teie kui valitsusjuhi kommentaari. Näiteks ütles Mart Helme: "Ma arvan, et Eesti ühiskond, mis on pika aja jooksul väga sügavalt stagneerunud, vajab mõningat lahtiraputamist, ja ma arvan, et ma olen üks nendest lahtiraputajatest, kes paneb Eestis selle seisva vee pisut liikuma." Ja ta jätkas, et ta ei karda öelda, et Eesti poliitika vajab teist poliitilist stiili, vajab teravust, ülesäratamist ja võib-olla ka mingil määral šokeerimist. Ja siis ta ühel sellisel kuumal hetkel ütles: "Uskuge mind, teil on mind vaja!". "Teil on mind vaja!" ütles ta Riigikogule. Sellest viimasest jäi mulje, et me peaksime temale peaaegu et tänulikud olema, et ta on nõus Vabariigi Valitsuse liige olema. Ma pean ütlema, et kindlasti on Mart Helme vaade nii soorollidele, rassismile, kliimateadusele kui ka Euroopa

Liidule värske olnud. Selles ei ole mingit kahtlust, et see on olnud väga värske. Minu küsimus teile on: kas see värske vaade, millest Mart Helme räägib, on Eestile teie arvates vajalik?

12:03 Aseesimees Siim Kallas

Härra peaminister, palun!

12:03 Peaminister Jüri Ratas

Austatud Riigikogu aseesimees! Head Riigikogu liikmed! Hea küsija, hea Jevgeni! No sa paned ühte küsimusse kümme erinevat küsimust. Ma ei näe, et Eesti saaks kuidagi paremini edasi minna, kui me hakkame lõhkuma sidusust. Ma ei näe, et Eesti saaks kuidagi paremini edasi minna, kui me kedagi ühiskonnas ükskõik mis tasemel solvame, ütleme halvasti, ütleme rumalasti. See ei ole see Eesti, mida me oleme ehitanud.

Nüüd, te tõite välja erinevaid aspekte – soorollid ja muud – ning kahjuks osa teie küsimusest läks mikrofonist mööda. Aga ma arvan, et mis puutub vähemustesse, siis me peame Eestis austama kõiki, kes siin elavad, olenemata sellest, missugused on kellegi poliitilised vaated, missugune on kellegi sugu, missugused on inimeste tõekspidamised eri küsimustes.

Ma olen öelnud, et ma tegin eelmises valitsuses ja teen ka praeguses valitsuses kõik selleks, et ehitada Eestis sildasid. Ma olen öelnud välja ka seda, et sellest peavad aru saama kõik koalitsioonierakonnad ja loomulikult ka kõik opositsioonierakonnad. Sellest peavad aru saama kõik poliitikud ja ma arvan, et asi ongi tunnetuses, kas sellest saadakse aru ja kas sellest tahetakse aru saada.

Kui rääkida sellest, mille kohta te ütlesite, mis kõik tuleb justkui muuta, siis on selge, et kui me üldse räägime mingitest muutustest Eesti välis- ja kaitsepoliitikas, siis need saavad olla ainult muudatused, mis tugevdavad meie positsiooni. Need peavad tugevdama Eesti positsiooni NATO-s, need peavad tugevdama Eesti positsiooni Euroopa Liidus. Ma väga loodan, et selle nädala lõpus, ülehommeme suudame oma positsiooni tugevdada ka ÜRO-s. Aga selle otsustab hääletus.

See ongi minu vastus. Ma saan väga selgelt aru, mis konflikti te oma küsimusega silmas pidasite, aga ma ei saa kuidagi teistmoodi vastata, sest nii ma oma hinges tunnen. Tõsi, opositsioonist koalitsiooni tulla on alati keeruline, aga ühel hetkel üleminekuperiood peab lõppema.

12:06 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Kolleeg Jevgeni Ossinovskil on võimalus esitada üks lisaküsimus.

12:06 Jevgeni Ossinovski

Ma tänan! On kindlasti sümpaatne teie suust kuulda, et kõik Eesti inimesed on meie oma inimesed. Te räägite, et me peame silda ehitama. Aga kui teie valitsusjuhina olete silda ehitamisega juba kuskil poolel teel üle jõe, siis teiselt poolt paneb teie valitsuse minister seda silda tagant põlema ja see ausalt öeldes tekitab kõrvalt vaadates küsimuse, kuidas ja kui kaua see asi kesta võib. Esmaspäeval Mart Helme teie valitsuse ministrina bravuuritseb siin, isegi valetab teatud asjaolude kohta, mis puudutavad ka teie isikut, aga teie ütlete, et tema on jätkuvalt teie valitsuse minister ja te usaldate teda selles töös.

Kõrvaltvaatajana mul tekib lihtsalt küsimus, kas ma saan olukorrast õigesti aru.

Tegelikult me kuuleme siin Riigikogu saalis ja ka avalikkuses Mart Helme suust asju, mis kindlasti tekitavad teatud probleeme, tekitavad ka teie jaoks probleeme. Avalikes kommentaarides olete kuude jooksul võtnud enda peale rolli, kus te peate oma koalitsioonipartneri eest kõigi ees vabandust paluma. Nüüd teile tundub, et sisuliselt siiski olukord liigub paremuse poole ja millalgi peab see lõppema. Te olete ühes intervjuus öelnud, et teie arvates on olukord juba normaliseerumas. Mina ei ole märganud, et see normaliseerumas on. Ausalt öeldes see esmaspäev kinnitas mulle veel kord, et EKRE on valitsemiskõlbmatu, kuna ta ei jaga neid põhilisi väärtushinnanguid, mis Eesti ühiskonnas aus on. Kaua te peaministrina talute sellist koalitsioonipartnerit ja selliseid ministreid, kes tegelikult ei jaga ka teie endaga neid põhilisi väärtushinnanguid, mis Eesti ühiskonnas on kokku lepitud?

12:08 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile selle küsimuse eest! Ma saan väga selgelt aru, et teie vaade opositsiooni poolt poliitilisele olukorrale ongi teine kui vaade koalitsiooni poolt. See on arusaadav. Üks eesmärk, ma arvan, on meil ühine – ja ma siiralt arvan, et see on meil ühine. See on eesmärk, et Eestil läheb hästi ja et Eesti

inimestel läheb hästi, kõigil 1,3 miljonil. Ühes asjas me aga näeme erinevaid tulevikustsenaariume. Eks opositsioonis olles on üsna loomulik teha kõik selleks, et ühel hetkel koalitsioon komistaks, ja komistaks nii hullusti, et ta enam püsti ei tõuseks ja tekiksid uued koalitsioonid. Ega seda ei saa opositsioonile ette heita. Opositsioon võiks olla ühiskonna valupunktidele heas mõttes tähelepanu juhtiv pool. See siht on arusaadav. Ja on arusaadav ka see, et opositsiooni alatine soov on ühel hetkel tõusta koalitsiooni. Selles osas on meie nägemused hetkel erinevad.

Teie küsimus on eeskätt EKRE ja EKRE esimehe kohta. Ma ütlesin ka eilses Päevalehe intervjuus välja, et minu meelest see retoorika on muutunud. Aga ma olen samal seisukohal, mis ma ka eile ütlesin. Ma ütlesin, et minu arvates see retoorika peab veelgi muutuma, et see muudatus ei ole piisav. Täna ma ütlesin teile antud esimeses vastuses, et eks opositsioonist koalitsiooni tulla on keeruline. Aga ma ütlesin lõpetuseks ka seda, et ühel hetkel selline ülemineku-aeg peab lõppema. Ma tahan veel öelda, et EKRE on tulnud valitsusse, kus on lahendada olnud päris keerulised sisulised küsimused. Me alustasime riigi eelarvestrateegia tegemist. Opositsioonist koalitsiooni tulnuna on see nende jaoks kindlasti väga suur väljakutse. Me oleme RES-iga ilusti hakkama saanud. Ma arvan, et selle eest võib tunnustada kogu valitsust ja kindlasti eraldi ka rahandusministrit. Nii et tuleb näha ka teist poolt.

Ja kui te räägite siin silla põlema panemisest – no ma ei tea, kellel on parem meel seda silda sealt tagant süüdata, kas Mart Helme või opositsioonil. Ei põle see sild midagi. Ma näen, et see silla kumerus on ületatud ja sild ehitatakse teise kaldani välja.

12:11 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Saalist on võimalik esitada lisaküsimus. Kolleeg Taavi Rõivas on registreerunud. Palun!

12:11 Taavi Rõivas

Aitäh, austatud aseesimees! Lugupeetud peaminister! See on juba päris pikka aega nii olnud, et loodetakse ja usutakse, et ühel hetkel EKRE ei olegi enam EKRE, nad muutuvad. Kõigepealt usuti, et kui EKRE-st saab valitsuspartei, vaat siis nad muutuvad. Edasi usuti, et kui Euroopa Parlamendi kampaania kibe aeg saab läbi, no küll siis nad muutuvad. Me nägime siin esmaspäeval, et pole nad muutunud grammi võrragi – kui üldse, siis käredamaks, kui üldse, siis veel rohkem norme rikkuvaks või head poliitilist kultuuri lõhkuvaks. See, mida me siin esmaspäeval nägime – küsimus ei olnud enam retoorikas või sõnakasutuses. See oli valetamine vähemalt neljal-viiel korral, sealhulgas teie enda kohta. See oli reaalne valetamine siinsamas Riigikogu kõnepuldis. Me nägime Riigikogu liikmete ähvardamist: Mart Helme ütles umbes nii: ärge tahtke, et minu sõnad teoks saavad. Ma soovin küsida asja kohta, mis on minu meelest ka täiesti pretsedenditu. Mart Helme, kes siseministrina pääseb ligi ka informatsioonile käimasolevate kriminaal-asjade kohta, kõigepealt teatas siit puldist ühe käimasoleva kriminaal-asja kohta, et seda kriminaal-asja pole olemas. Ta imperatiivselt, selgelt ütles: ei ole. Veidi hiljem ta möönis, et kriminaalasi küll on, aga sellest on õhk välja lastud ja see on läbi kukkunud. Samas tänu avalikele andmetele me teame, et järeldused, kas selle kriminaal-asjaga minnakse edasi või ei minda, tehakse alles jaanipäevaks. Kas te peate kohaseks, et inimene, kes valitsusliikmena pääseb teatud tundlikule infole ligi, selliselt seda avalikult jagab ja selliseid hinnanguid annab?

12:13 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Hea Taavi, hakkame siis otsast tulema! Mina küll näen, et see koostöö läheb paremuse suunas. Ma ütlen seda siiralt. Ma tean erakondade väljaütlemisi enne valimiskampaaniat, vahetult peale seda ja nüüd praegu. Ma näen kolme erakonda valitsuse istungitel, erinevatel nõupidamistel, ka kabinetinõupidamistel. Ma julgen öelda, et seal võtavad kõik inimesed – ministrid nii EKRE-st, Isamaast kui ka Keskerakonnast – oma valdkonda väga tõsiselt, soovivad seda edasi viia ja selle kaudu viia edasi elu Eestimaal.

Nüüd, see umbusaldusavaldis esmaspäeval. Eks see vorm ole ju päris keeruline, aga niisugune see poliitika on. Üks inimene vastab ja kaitseb ennast, 30 või 40 või 45 inimest küsivad ja sa pead olema valmis igasugusteks küsimusteks. Nii oleme siin riigis selle kokku leppinud. Kindlasti on raske esmakordselt valitsuses olla ja tulla pärast üsna lühikest ametiaega siia umbusalduse avaldajate ette – see on muidugi keeruline, ka inimlikult keeruline.

Mis puutub minu kohta valetamisse, mida te mitu korda välja olete toonud, siis mina ei olnud ju Riigikogu saalis, aga ma tean, et siseminister Mart Helme ütles, et jah, ta eksis oma esialgses kommentaaris või palju ta neid enne andiski, ja palub selle eest vabandust. Jutt on muidugi selle

telefonivestluse juures olemisest ja kaasaraäkimisest. Minu teada ta siin selle umbusalduse arutamise käigus korrigeeris enda seisukohta.

Te rääkisite ka käimasolevast kriminaalasjast ja infost selle kohta. Minule on Mart Helme mitu korda öelnud, et ta ei küsi selle kohta, et ta kuidagi ei sekku sellesse, ei astu ühtegi sammu selle menetlusega seoses. Ja nii peabki olema. Ja minu meelest see tema ülekinnitus, et ta seda ei tee, näitab, et ta suhtub asja väga tõsiselt. Uurimisorganid saavad teha iseseisvalt oma tööd, milleks nad on ellu kutsutud. Ma saan aru, et küsimus oli ka selles, et ta ütles, et seda kriminaalasja ei ole, aga siis läks vestlus natuke edasi ja selgus, et ikkagi on, et see on algatatud. Ma ei oska öelda, kas see oli keelevääratus, kas see oli mingisugune teistsugune arusaamine, aga selge on, et kriminaalmenetlus selles asjas käib.

12:16 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

2. 12:16 Riigi eelarvestrateegia

12:16 Aseesimees Siim Kallas

Järgmine küsimus tuleb jälle peaminister Jüri Ratasele, esitajaks on kolleeg Taavi Rõivas.

12:16 Taavi Rõivas

Aitäh, austatud aseesimees! Lugupeetud peaminister! Kõigepealt selle eelmise teema lõpetuseks: mina küll ei usu, et kui kellelgi on Riigikogu puldis inimlikult raske, siis on kõige loogilisem lahendus hakata ähvardama või valetama või sõimlema. Ja mis puudutab seda kriminaalasja, siis mulle tundub, et Mart Helme kas valetas teadlikult või tahtmatult teile ka siis, kui ta ütles, et ta üldse sellesse ei sekku. Kui ta siin avalikult meie kõigi ees kuulutas selle kriminaalasja läbikukkunuks, siis minu meelest oli see siseministrile täiesti sobimatu avaldus. Ei siseminister ega peaminister ei saa mitte ühtegi kriminaalasja, mis käimas on, läbikukkunuks kuulutada, eriti veel siis, kui see puudutab erakonnakaaslast. Aga räägime RES-ist. Riigi eelarvestrateegia on nüüd kättesaadavaks tehtud ka avalikkusele ja Riigikogu liikmetele. Mina avastasin sealt ühe väga huvitava asja. Nimelt, aastatel 2021, 2022 ja 2023 saabuvad riigieelarvesse rahalaevad, mis toovad vastavalt kaasa 100, 300 ja 200 miljonit eurot. Sellised ümmargused numbrid. Ja nende rahalaevade nimeks on "Uue välisvahendite perioodi tuludega arvestamine". Minu küsimus on: ega ometi teie kolleeg Martin Helme ei ole hakkama saanud väikese blufiga või õigemini suure blufiga? Nimelt, kõikvõimalike Euroopa fondide mõjuga tasakaalule on pidanud arvestama ka eelmised riigi eelarvestrateegiad. Ja kui tegemist ei ole blufiga, siis te kindlasti oskate öelda, mis on need projektid või vähemasti valdkonnad nende sadade miljonite eurode taga. Nii et ma hea meelega kuulaks, mis on selle kokku 600 miljoni euro sisu. Milleks seda raha kavatsetakse kasutada?

12:18 Peaminister Jüri Ratas

Suur tänu küsimuse eest, hea Taavi! No sa tegid taas oma küsimusele sissejuhatuse, puudutades eelmist teemat. Ma arvan, et ma andsin nii sinule kui ka Jevgeni Ossinovskile piisavad vastused. Kui sa tahad selle teema juurde veel tagasi pöörduda, siis me muidugi võime edasi minna nende küsimustega, aga ma ei pöörduks.

Nüüd, riigi eelarvestrateegia. Sa küsisid ühe konkreetse rea kohta, mis kajastab uut välisvahendite perioodi ja asjaomaseid numbraid. Ma arvan, et igal juhul on õige arvestada sisse uue MFF-i raames välisvahendite laekumist. Tõsi, loomulikult see on seotud ka riskiga. Me ei tea, kui kiiresti me suudame, ütleme, esimestel aastatel käivituda, kui kiiresti me suudame selliste projektidega välja tulla. See nõuab päris suurt ettevalmistustööd. Ma olen majandus- ja taristuministriga põgusalt arutanud, kui palju meil on tegelikult võimalik projekte ette valmistada. Meil on lähiajal sel teemal üks nõupidamine, kuidas üldse järgmisi samme astuda. Kui me räägime Tallinna–Narva, Tallinna–Tartu, Tallinna–Pärnu maanteest, siis teatavasti on praeguse koalitsiooni prioriteet need ühendused välja ehitada. Samas, kui me vaatame projekti võimekuse seisust, siis Mäost edasi Tartu poole me peame aktiivsemalt tegelema hakkama nii maaomandi küsimustega kui ka projektidega. Ja ma arvan, et võiks täiesti kaaluda, miks me ainult ehitame seda maanteed suunal Tallinnast Tartusse, võib ka vastupidisel suunal, Tartust Tallinna.

Teatud projektidega võiks hakata vastu tulema.

Nii et kui te küsite, kas valdkonnad on täpselt teada või, ma ei tea, mis teelõigud, mis haridusvaldkonna või tervishoiu- ja sotsiaalvaldkonna kulutused – täna täpselt öelda, mis kulutused kavas on ja kui suur kate seal tuleb, on praktiliselt võimatu. Aga prognoosida uue MFF-i summad ka riigi eelarvestrateegiasse on minu arvates väga õige. Ma loodan, et see annab kõikidele ministriumidele signaali, et tegelikult tuleb olla valmis ja startida kohe. Minu teada seitse aastat tagasi – või ehk võib öelda, et kaheksa-üheksa aastat tagasi – oli ju ka soov võimalikult kiiresti, kui algas aasta 2014, kohe startida.

12:21 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Küsija soovib esitada ühe lisaküsimuse.

12:21 Taavi Rõivas

Aitäh, austatud aseesimees! Lugupeetud peaminister! Need on täiesti erinevad asjad, millest me praegu räägime. Te ütlete, et soovite võtta eelarved kasutusele ja ehitada näiteks teid Tartu või Pärnu või Narva suunal. Aga see raha, mis kulub teede ehituseks, ei saa kuidagi parandada eelarvepositsiooni. See on täiesti loogiline ja tänuväärne, et planeeritakse tegevusi, aga need on seotud nii kulu- kui tulupoolega ja eelarve tasakaalu need ei paranda, pigem halvendavad. Enamiku investeeringute puhul on vajalik ka riigi kaasfinantseerimine ja selleks tuleb riigieelarves kate leida. Aga ma küsin väga konkreetselt. Praegu on 600 miljonit eurot – 100 miljoni euro täpsusega 100, 300, 200 miljonit igal aastal – ette nähtud riigi eelarvepositsiooni parandamiseks. Kas te ei karda, et Martin Helme on teile väikese vingerpussi mänginud? Tegelikult pärast selgub, et välisvahendite kasutamisel pole mängus ainult tulupool, vaid on ka kulupool. Iga euro, mis me Euroopa Liidust saame, tuleb kuskil kasutusele võtta. Kuidas on Martin Helme teile nüüd esitanud selle kava niimoodi, et me saame selle raha enda arvele ja kasutada seda hoopis riigi eelarvepositsiooni parandamiseks? Ja kas teile ei tundu, et need on natuke liiga ümmargused numbrid? Just siis, kui 2022. aastal on riigieelarve miinus kõige suurem, me saame Euroopa Liidust 300 miljonit, mis iga euro ulatuses parandab eelarve tasakaalu, mitte ei lähe teedeehituseks, nagu te enne mainisite. Kui need eurod läheks teedeehituseks, siis oleks kulupool ka ja siis see raha eelarve tasakaalu ei parandaks.

12:23 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kõigepealt, kulupool on seal igal juhul! See on omaosalus ja see on riigi eelarvestrateegiasse sisse arvestatud. On arvestatud, et kui need summad on katteallikas, siis selge on, et omaosalus peab suurenema. See, mis te täna nõuate, on praktiliselt võimatu: ei saa täpselt öelda, mis projektid mis summas selle raha eest käivitatakse. Täna ei ole õige aeg, seda valmidust hetkel ei ole. Aga loomulikult see ei tähenda, et me ei peaks tõsiselt ettevalmistustööd tegema, et seda raha nendel aastatel kasutada. Te küsisite, miks need summad on nii ümarad. Loomulikult on riigi eelarvestrateegia nagu ka riigieelarve prognoositav. Ja see oli see parim prognoos, mis kabinetis oli, kui me riigi eelarvestrateegiat koos ametnikkonnaga tegime.

12:24 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Üks lisaküsimus on võimalik esitada ka saalist. Esimene nupuvajutaja oli kolleeg Aivar Sõerd.

12:24 Aivar Sõerd

Aitäh, austatud juhataja! Austatud peaminister! Ma võin teid natukene aidata. Need 100, 200 ja 300 miljonit on väike vigur rahandusministrilt. Nende ees ei pea olema mitte plussmärk, vaid miinusmärk – lihtsalt need märgid on segi aetud. Riigikontroll auditeeris olukorda ja uue perioodi alguseks on ministriumid kavandanud tegevusi, mille tõttu tegelikult uue perioodi puhul rahastamise mahud vähenevad. Seal peavad olema miinusmärgid. Aga mul on konkreetne küsimus riigi eelarvestrateegia kohta. Tallinna linnahall oli teil strateegiliste investeeringute kava nurgakivi. See pidi olema 2018. aasta eelarves, siis ei saanud te sellega hakkama, oli riigiabi lubatavuse probleem. Plaan lükati edasi, öeldi, et 2019. aasta eelarves on see sees. Aga seal ka seda raha ei olnud, lükati jälle edasi, pidi tulema 2020

eelarves. Kui me võtame lahti uue eelarvestrateegia, siis näeme, et linnahalli seal järgmisel aastal ei ole. On jälle edasi lükatud. Ma küsingi: mitu korda me veel saame järgmistel aastatel näha linnahalli investeringu edasilükkamist?

12:26 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma vabandan nüüd nende Riigikogu liikmete ees, kes siin esimest koosseisu on, aga see küsimus näitab tegelikult, kuidas mõnikord infotunni debatis asjast asja saab. Meil oli eelmises koosseisus mitmel korral härra Sõerdiga laiemalt juttu, kas linnahallist uue konverentsi- ja turismikeskuse ehitamine on mõistlik või mitte. Ja ma mäletan, et pidin päris palju härra Sõerdi veenma, et see on Eesti majanduse seisukohast mõistlik. Eesti konverentsiturismi seisukohast on mõistlik, et siin toimuksid suured üritused, mida me praegu tõesti kaotame päris palju kas Riiale või Soomele. Nüüd selles koosseisus olete te minust veel suurem linnahalli kordategemise toetaja, härra Aivar Sõerd. Ma ütleks, et see on väga suur saavutus, et me oleme nüüd teiega ühel pool joont ja tõesti teeme kõik, et linnahalliga, mis on Eestile ka oluline majandusobjekt, nagu ka MKM on ju öelnud, edasi minna. Selle eest ma tänan teid. See näitab, et tegelikult võivad infotunni debatid ikkagi ühisosani viia, ja see on suurepärane.

Nüüd, te muretsete selle pärast, et seda rahaeraldust on edasi lükatud. Põhjus on selles, et riigiabiluba pole siiani veel saadud. Samas me näeme jätkuvalt, et riigi eelarvestrateegias on linnahalli investeerimine riigi poolt kirjas. Tõsi, eelmise valitsuse ametiaja lõpus tuli üks mõte juurde. See oli, kas me ei võiks mõelda veel suuremalt ja ehitada seal välja ka ooperisaal. Seda otsustatud ei ole, aga ma tean, et see mõte on. Kokkuvõttes aga peame arvestama ikkagi seda – küllap teiegi sellega tulenevalt Euroopa kohaliku omavalitsuse hartast nõus olete –, et me lähtume põhimõttest, et omavalitsused on iseseisvad. Linnahall on Tallinna linna bilansis. Minu teada linn on nõus sinna panustama veidi rohkem kui 40 miljonit. Ja on tore, kui teie tulete ka oma fiskaalpoliitilise analüüsiga appi. Ja mitte ainult – ma tean väga hästi, et teil on ka turismisektori juhtimisel kogemusi ja sellest tulenevalt te kindlasti muretsete Tallinna hotellide ja üldse Eesti hotellindussektori eest, samuti laevandussektori eest. Selles vallas ma näen võimalust teiega järgmisel neljal aastal väga tihedat koostööd teha.

12:28 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Kuna me leppisime kokku, et saalist on võimalik esitada üks küsimus, siis ma lõpetan nüüd selle küsimuse käsitlemise.

3. 12:29 Usaldus

12:29 Aseesimees Siim Kallas

Läheme edasi järgmise küsimuse juurde, mis läheb ka peaminister Jüri Ratasele. Küsijaks on kolleeg Riina Sikkut. Palun!

12:29 Riina Sikkut

Aitäh, hea istungi juhataja! Hea Jüri! See esmaspäevane siseministrile umbusalduse avaldamine oli ikka selline kogemus, et küllap me suure osa infotunnist räägime sellel teemal. Oma senistes vastustes sa oled öelnud, et opositsioonist koalitsiooni minemine nõuab kohanemist. Nõus! Opositsioon soovib koalitsiooni lammutada, et valitsusse pääseda. Nõus! Inimesed võivad eksida, võivad muutuda, reetoorika võib muutuda. Nõus! Aga tegelikult me ei räägi nendest teemadest. Me räägime konkreetset siseministri isikust ja tema sobivusest oma ametit pidada. Minu arvates parima küsimuse esitas esmaspäeval Mihhail Lotman. Ja nüüd ma tsiteerin: "Kujutame ette emotsionaalselt üleskõetud isikut, kes valetab pidevalt ja süüdistab valetamises teisi, kes solvab teisi, aga süüdistab neid selles, et teda solvatakse, kes ähvardab teisi, aga arvab, et hoopis teda ähvardatakse. Selline käitumine, mis on võib-olla sümpaatne väikese lapse puhul, on täiskasvanud inimese puhul kas süüdimatuse või sotsiopaatia ilming." Ja nüüd ma parafraaseerin Lotmani küsimuse lõppu: kas teie usaldate sellist hüpoteetilist isikut pidama hüpoteetilise riigi siseministri ametit? Aitäh!

12:30 Aseesimees Siim Kallas

Härra peaminister!

12:30 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma nüüd ei saanud aru, kas see tsitaat lõppes selle küsimusega või tsitaat lõppes enne seda küsimust. (Riina Sikkut vastab saalist.) Ma lugesin ka seda üleskirjutust ja saan aru ju, keda härra Lotman mõtles. Siin ei ole mingit mitmepidist mängu. Ma tahan öelda seda, et kui te küsite siseministri tegevuse kohta, siis nendel väga vähestel nädalatel, mille jooksul valitsus on ametis olnud, on peamine sisuteema, mis siseminister on lauale toonud, olnud kõigepealt piiriküsimus. See mure, mis väljendub ka Riigikontrolli auditis – kuidas me piirihitusega ikkagi edasi läheme –, on ka tema südames väga tugevasti olemas. Minu teada esimene ehitushanke tulemus peaks käes olema juuli alguses. Me oleme kokku leppinud, et hiljemalt augustikuus kabinet uuesti arutab seda. Aga selge on, et vaadates ühelt poolt rahalist võimekust ja teiselt poolt seda, mis tempoga me suudame tulenevalt hangetest edasi minna, kas seal tuleb vaidlusi või mitte, on see tõesti probleem. Ja me oleme seda kabineti tasandil arutanud.

Teine teema, mis RES-i kontekstis arutelu all oli, oli laiemalt siseturvalisuse küsimus. Me oleme viimastel aastatel minu arust päris palju teinud politseinike ja päästeametnike palga tõstmiseks. Nagu ma olen välja öelnud, hetkel riigi eelarvestrateegia ei näe ette palgatõusu selles sektoris. See ei ole praegu võimalik. Need on olnud teemad, mis puudutavad siseministri tegevust.

Mis puudutab härra Mihhail Lotmani küsimust, kas selline inimene sobiks siseministriks, siis loomulikult ma ei näe mingit võimalust, et ei sobiks. Aga ma saan ju aru, kus siin see konks on. Te lisasite nüüd hea konksu siia infotundi.

12:33 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Kolleeg Riina Sikkutil on võimalus esitada täiendav küsimus.

12:33 Riina Sikkut

Ma lugesin teie vastusest välja, et selliste omadustega hüpoteetiline isik sobib hüpoteetilise riigi siseministriks, kui ta tegeleb süvenenult piiriküsimusega. Aga täiendav küsimus on niisugune. Esmaspäeval tekitas tegelikult väga palju küsimusi siseministri immuunsus faktide suhtes, väga-väga vaba ringikäimine tõega, võib öelda ka, valetamine. Siseminister ise kinnitas, et kõik võivad eksida. Eksimine ei ole valetamine. Tõepoolest, kõik võivad eksida ja eksimine ei ole valetamine – teie hinnangul. Nüüd, kui tegemist ei ole hüpoteetilise isiku ja hüpoteetilise riigiga, siis mitu korda tunnis võib meil siseminister eksida, et ta oleks endiselt usaldusväärne ja sobiv oma ametit pidama?

12:34 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Mulle tundub, et te peate minule umbusaldust avaldama. Siis ma saan ise kohal olla ja küsimustele vastata. Ma ei ole selle päeva stenogrammiga otsast lõpuni tutvunud. Ma arvan, et on tõesti üldine põhimõte, et eksida võime me kõik ja eksimine on inimlik, kui sa seda tunnistad ja ütled, et siin ma tegin vea. Minu meelest seda Mart Helme ju ka tegi, vastates ühele väga konkreetsele küsimusele, mida mitu korda siit saalist küsiti. Ta ütles lõpuks, et palub vabandust, et ju ta mäletas seda siis teistmoodi. Ta korrigeeris ennast. Ma ei tea, mida te nüüd tahate? Kas ma pean teile vastama, mitu korda infotunnis võib eksida? Näiteks et kahe tunni jooksul x korda ja nelja tunni jooksul y korda? Selliseid vastuseid ei ole olemas. Ma arvan, et me peame pingutama selle nimel, et kui me mingeid vastuseid ei tea, siis me ütleme, et hetkel seda infot ei ole. Alati on valitsuse liikmetel võimalus saata täpsustav info Riigikogu liikmetele hiljem. Ka mina olen seda mitmel korral kasutanud, see on mõistlik. Valetamise kohta ma arvan, et loomulikult valetada ei tohi. See ei kuulu meie töö juurde.

12:35 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Lisaküsimuseks saalist on registreerunud kolleeg Uno Kaskpeit. Palun!

12:35 Uno Kaskpeit

Aitäh! Härra peaminister! Küll on paha kuulata seda kiunumist siin selle seltskonna poolt, kes on 17 aastat Eesti riiki hävitanud. Ega neid ei saa ju usaldada. Mis teie arvate?

12:35 Peaminister Jüri Ratas

Aitüma teile! Kõigepealt, ma ei nõustu ühegi erakonna puhul väitega, ei nõustu praeguse opositsiooni poolt koalitsiooni suunas ega praeguse koalitsiooni poolt opositsiooni suunas tehtud kriitikaga, et keegi on seda riiki hävitanud. Ma arvan, et kõik on andnud oma parima, mida nad selles ajas ja ruumis on osanud anda. Kui rääkida Reformierakonnast, siis on selge, et minul isiklikult on nendega võrreldes väga palju põhimõttelisi erinevaid seisukohtasid, ka maailmavaatelisi. Aga see ei tähenda, et minu arvates sotsiaaldemokraadid või Reformierakond on seda riiki hävitanud. Küll ma arvan, et selle 17 aasta jooksul oleks – noh, see on säärane hüpoteetiline "oleks" – tulnud teha palju teistsuguseid otsuseid. Ma arvan, et kindlasti polnud toonane suund teatud küsimustes alati mitte kõige õigem. Aga see oli ju valimiste tulemus, seda kõrgeim võim tahtis. Aga teiselt poolt on erakondadel alati vaja olnud võimekust ja oskust leppida kokku.

Tõsi, Keskerakond, minu erakond oli, kui arvutada alates aastast 2002, selle 17 aasta jooksul väga pikalt opositsioonis. Me oleme olnud koalitsioonis viis ja pool aastat, nendest kaks ja pool ilma Reformierakonnata ja umbes kolm aastat koos Reformierakonnaga: 2002–2003 ja 2005–2007.

12:37 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

4. 12:37 Investeeringud eelarvestrateegias

12:37 Aseesimees Siim Kallas

Läheme järgmise küsimuse juurde. See läheb majandus- ja taristuminister Taavi Aasale ja küsijaks on kolleeg Aivar Sõerd.

12:37 Aivar Sõerd

Austatud juhataja! Austatud minister! Elronile kolme või nelja uue rongi ostmise on olnud ammu päevakorral. See vajadus on teada ja sellesisulist valitsuse otsust on ka Elroni juhtkond ammu oodanud. On juba tehtud ettevalmistusi, et need rongid soetada. Aga riigi eelarvestrateegiasse see rongide investeering ei jõudnud. Teada on ka põhjus: raha ei olnud. Ja kuna raha ei olnud, siis seda pikemalt ka ei arutatud. Nüüd, nädal peale riigi eelarvestrateegia valmimist, olete te selleks siiski rahaallika leidnud. Eile te ütlesite, et me saame rääkida statistikamajanduse kvoodi müügist. Nii palju, kui mul tänase päeva jooksul on õnnestunud seda asja selgitada, siis see CO₂ kvoodi hinna tõusust saadav lisaraha, mida riik teenib, on juba arvestatud RES-i. Nii et see see olla ei saa. Nii palju, kui ma aru saan, on see statistikamajanduse kvoodi müük seotud biomassi täiendava põletamisega Eesti Energia elektrijaamades. Olge nii kena ja selgitage seda rongide ostu rahaallikat, mis on seotud statistikamajanduse kvoodi müügiga! Aitäh!

12:39 Aseesimees Siim Kallas

Palun, minister Aas!

12:39 Majandus- ja taristuminister Taavi Aas

Austatud eesistuja! Austatud Riigikogu liikmed! Hea küsija! Ma alustan teie väitest, et rongide ostu pikemalt ei arutatud. Tegelikult seda arutati strateegia koostamise käigus pikemalt, ja päris mitu korda. Leiti, et tõepoolest tegemist on projektiga, mis on suunatud keskkonnasõbralike liikumisviiside arendamisele. Ja sellest CO₂ kvootide müügist on Eestil võimalik saada päris märkimisväärset ressursi. Osa sellest ressursist on vabalt kasutatav, osa sellest on kasutatav sihtotstarbeliselt just nimelt roheliste projektide elluviimiseks. Spetsialistid selgitasid, kas rongide ostuks oleks võimalik kasutada neid roheprojekte. Ja kuna on otsustatud soetada seekord hübriidronge, siis leiti, et tõepoolest sedakaudu oleks see projekt rahastatav. Meie eelarvestrateegias tegelikult ei ole arvestatud neid projekte, mida CO₂ kvootide müügist oleks võimalik ellu viia. Need arutelud tegelikult seisavad alles ees. Aga kuna ronge juba põgusalt puudutati, siis julgesin ma välja pakkuda, et ühel lähimatest kabinetiistungitest võiks selle teema arutluse alla võtta ning langetada võimalik otsus, kui kõik partnerid on ühte meelt. See annaks

aluse juba hange välja kuulutada. Rongidega paraku on niimoodi, et nende liinile tulek alates otsusest võtab mõned head aastad. Aga tõepoolest, rongiliiklus on Eestis ääretult populaarne. Eks te kõik olete kuulnud selle probleemidest ja ainuvõimalik viis tagada, et inimestel oleks rongides rohkem ruumi, et inimesed veel rohkem ronge kasutaksid, ongi täiendavate koosseisude soetamine.

12:42 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Kolleeg Aivar Sõerd, lisaküsimus.

12:42 Aivar Sõerd

Aitäh, austatud juhataja! Austatud minister! Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi osa eelarvestrateegias vaadates jäi mulle silma teede rahastamise valdkonnas kohalike teede rahastamine. Tänavu on selleks 51 miljonit, järgmisel aastal 34 miljonit ja edasi, järgmistel aastatel väheneb see summa veelgi. Ma ei saa sellest aru. Kohalike teede rahastamisel ei ole mitte raha üle, nii et sealt võiks seda ära võtta. Seal on raha puudu. Millega te selgitate kohalike teede rahastuse vähendamist?

12:42 Aseesimees Siim Kallas

Härra minister.

12:42 Majandus- ja taristuminister Taavi Aas

Aitäh! Küllap me kõik teame, et Euroopa Liidu üks rahastamisperiood hakkab lõppema, teine ei ole veel alanud. Siin oli ühe eelmise küsimusega seoses juba juttu, et teatud vahendid on planeeritud, aga need ei ole jagatud valdkonniti ministeeriumide vahel. Ja kui te küsite, miks sai 34 miljonist 29 miljonit, siis sellepärast, et Euroopa Liidu rahastus on vähenenud. 29 miljonit on baassumma, mis on omavalitsustele kohalikeks teedeks ette nähtud. Ma väga loodan, et tulevased eelarve koostamised annavad võimaluse seda baasrahastust, seda 29 miljonit suurendada, mida omavalitsused on korduvalt palunud. Pean tunnustama, et olen kirjutanud iseendale omavalitsusliitude juhina kirja, et seda rahastust tuleks suurendada. Olen selle kirja kätte saanud, aga eelarve võimalused on täpselt sellised, nagu nad on. Loodan, et tulevikus need paranevad ja me saame tõesti selle omavalitsuste soovi rahuldada. Ja veel loodan, et kui selguvad meie konkreetset võimalused Euroopast täiendavaid vahendeid saada, siis nendest vahenditest jagub ka kohalikele omavalitsustele.

12:44 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Küsimus saalist. Kolleeg Urmas Kruuse, palun!

12:44 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt minister! Rattaga sõitjaid surutakse praegu rongist välja. Te ütlesite, et inimesi peab rohkem rongi peale mahtuma. Mul tekkis küsimus, kas rattaga ei sõidagi inimesed. Nii negatiivset suhtumist sellesse sihtrühma ei ole enne olnud. Mulle jääb arusaamatuks, mis otstarbekaks on need ratta hoidmise kohad rongides olemas, kui ka teatud kellaegadel või nädalapäevadel rattaga rongi sisse ei lasta. Ma loodan, et te vaatate selle keelu vähemalt üle. Kui ikka tehniliselt on ette nähtud, et ratastega peab rongi pääsema, siis peaks seda saama teha igal kellaajal. Aga mu küsimus tuleb hoopis teisest valdkonnast. See puudutab kiiret internetti. Kogu aeg on räägitud, et kiired ühendused on olulised, kaasa arvatud internetiühendus. Aga Elektrilevi, kes peab nüüd tegema investeeringuid ja selle võrgu välja ehitama, mängib mõnede Lõuna-Eesti vallavalitsustega kurba mängu. Ma üritan aru saada sellest regionaalpoliitikast, et kui alguses lubati Lõuna-Eestisse, kaasa arvatud Elvasse, väga selgelt kiiret võrgu väljaehitust ja investeeringuid, siis nüüd selgub, et esimeses etapis tehakse enamik töid Harjumaal ja mujal Põhja-Eestis. Kas see ongi osa regionaalpoliitikast? Kuidas me ikkagi saame uskuda neid ametlikke esindajaid, kes mööda kohalikke omavalitsusi käivad ja teatud omavalitsustele teatud asju lubavad?

12:46 Majandus- ja taristuminister Taavi Aas

Aitäh! Hea küsija! Siin oli nüüd kaks teemat, mille kohta ma pean ütlema seda, et üks teema puudutas minu valdkonda või vastutusala, teine teema paraku ei ole minu vastutusala. Peaksite ootama hetke, kui saali tuleb Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist vastama teine minister, tema oskab kindlasti

teile ammendavalt vastata. Ma ei tahaks kuidagi minna tema valdkonda. Kindlasti on tema minust palju pädevam nendele küsimustele vastama – ei ole lihtsalt minu valdkond. Mis aga puudutab ronge ja rattaid, siis ilmselt ei ole kedagi, kes on õnnelik selle otsuse üle, mis Elron tegi. Aga ilmselt oli ka väga vähe inimesi, kes oskasid siis, kui neid ronge soetati, ette näha, kui palju Eestis rongide kasutatavus kasvab. Veel kord: sellele probleemile ei ole teist lahendust kui soetada täiendavalt rongikoosseise ja loomulikult seni püüda teha nii, et nii lapsevankri kui jalgratta kasutajatel oleks ronge mugavam kasutada. Tegelikult on siin veel üks tee, kuidas seda küsimust lahendada. Ma arvan, et mõistlik oleks üle vaadata ka see, mil moel töötab Eestis rattalaenutus. Tallinnas paraku rattalaenutuspunktid ei hakanud hästi tööle, kasutatavust ei olnud väga palju. Aga kindlasti peaks pöörama pilgud rattalaenutustele raudteejaamade juures. Selle teema nii terav tõstatus näitab seda, et see on üks võimalus aidata inimesi, kes tahaksid liikumiseks kasutada rongi ja ratast.

12:48 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Selle küsimuse käsitlemise lõpetame.

5. 12:48 Riigi juhtimine

12:48 Aseesimees Siim Kallas

Järgmine küsimus tuleb jälle peaminister Jüri Ratasele, selle esitab kolleeg Katri Raik. Palun!

12:48 Katri Raik

Hea eesistuja! Austatud peaminister! Hea Jüri, tohib, ma pöördun sinu poole sina-vormis? Ma tahtsin sind kiita selle eest, et sa oled hea meeskonnamängija. Mina algaja ministrina sain sinu käest palju tuge ja ma jään seda alati hea sõnaga meenutama. Ma olin väga üllatunud, et sind ei olnud siin üleile õhtul, et olla toeks uuele siseministrile Mart Helmele. Ma plaanisin täna ka küsida, kas Mart Helme sobib siseministriks, ja õigupoolest ka seda, kas ma olen ikka õigesti aru saanud, et sõjaväelist piirivalvet ei tule. Aga täna pean ma küsima hoopistükkis energeetika kohta. Me kõik teame, et üks ettevõtte on 1300 inimest saatnud sundpuhkusele. Praegu on ilus suvine aeg, aga sügis tuleb peagi. Me teame ka, milline on pikaajaline perspektiiv. Mida sa ütled mulle vastuseks, kui ma küsin, mis saab energeetikast pikas perspektiivis – õlitehased jne, jne? Ma ei küsi seda, kes on süüdi. Aga ma küsin seda, mis on konkreetne plaan. Mis on need kolm konkreetset sammu, mis valitsus astub selleks, et septembrikuus oleks Ida-Virumaa inimestel, nendelsamadel 1300 inimesel kuhugi tööle minna? Arvata, et energeetikasektoris juhtub mingi ime, ei ole ju põhjust.

12:50 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Härra peaminister!

12:50 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Mina ütlen sulle, Katri, vastu, et tore oli koos töötada. Minu arvates need mõned kuud, mis meil koos töötades möödusid, oli koostöö hea. Sa läksid edasi väga oluliste Siseministeeriumi ja turvalisuse teemadega. Nüüd sellest märkusest, et peaministrit ei olnud umbusalduse avaldamise ajal saalis. Ma ei taha, et see õhku jääks. Ma võin eksida, aga ma arvan, et kui kellelegi umbusaldust avaldatakse, siis reeglina peaminister siin valitsuse loožis ei istu. Alati on võimalik siin istuda, aga see pole märk, kas ta toetab umbusaldamist või ei toeta. Loomulikult ma ei toetanud seda umbusaldusavaldust. Sa ütlesid, et sa ei hakka küsima sõjalise piirivalve kohta, aga teema ikkagi tõstatasid. Noh, kui sa seda markeerisid, siis ma ka vastan. Me oleme kokku leppinud, et me mõnda PPA hallatavat valdkonda tõesti soovime tugevdada. Üks suund on piirivalvurite tugevam, parem väljaõpe Sisekaitseakadeemias. Seda valdkonda sa tunnend minust paremini mitte 10, vaid 20–30 korda. Teiselt poolt peame oluliseks vabatahtliku reservi loomist. Need on valdkonnad, mis on koalitsioonileppes kirjas. Nüüd, tulles Ida-Virumaa juurde, ma kõigepealt arvan, et käes on väga tõsine moment, mil me kõik siin Eestis peame sellele probleemile mõtlema. Me peame aru saama, et põlevkivist elektrienergia tootmine nii või teisiti peab vähenema ja väheneb. Ma julgen öelda, et suund vähendada fossiilsete kütuste kasutamist on õige suund. Sinu küsimuse fookuses on rohkem sotsiaal-majanduslik mõju: mis saab

nendest inimestest, mis saab nendest leibkondadest, kuidas need inimesed hakkama saavad. Seda ei saa mitte kuidagi kõrvale jätta. Ma olen kohtunud nii Eesti Energia kui ka energeetikute ametiühingute esindajatega. Mis need kolm sammu saavad olla? Ma arvan, et me peame lähiajal tõsiselt läbi mõtlema, mida me teeme ikkagi nende kateldegaga, nende plokkidega. Tuleb ju tagada strateegiline reserv kui tegelikult julgeoleku oluline komponent, mis garanteeriks Eesti varustatuse energiaga. Teiselt poolt, sinagi mainisid õlitehaseid. Ma arvan, et võiks minna edasi ühelt poolt põlevkivi rafineerimise tehasega, teiselt poolt põlevkivist õli tootmisega. Ei saa öelda, et ükski nendest lahendustest ei ole laual. Ja neljandaks ma arvan, et tuleb teha kõik selleks, et stimuleerida ja motiveerida tööstusparkide arendamist, mis on ju ka Ida-Viru programmi üks osa.

12:53 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Kolleeg Katri Raik, täiendav küsimus.

12:53 Katri Raik

Aitäh! Ma küsin su käest, kas üks konkreetne samm, mille ma välja pakun, pälviks sinu toetuse. Kui ressursi-, saaste- ja keskkonnatasudest üks konkreetne osa suurusjärgus 20 miljonit läheks – kui teha selline seadusmuudatus – tagasi Ida-Virumaale, nii et see võimaldaks toetada ettevõtlust sellisel viisil, et viia ettevõtlus Tallinnast ja Harjumaalt välja Ida-Virumaale, kas see leiaks sinu toetust? Ma saan aru, et vastuargument on kohe see, et keskkonnasummasid ei jaguks siis Saaremaale ega Lõuna-Eestisse. Aga kui seda teha niimoodi, et keskkonnainvesteeringud teistesse Eesti piirkondadesse, mis teevad meie elu ilusamaks, säiliks, ja Ida-Virumaale läheks üks kindel summa keskkonna-, saaste- ja ressursitasudest? 2/3 nendest tasudest ju laekub sisuliselt Ida-Virumaalt. Raha läheks koju tagasi.

12:54 Peaminister Jüri Ratas

Eks Ida-Virumaa programmi üks suurem eesmärk või mõte on olnudki, et kui me seal kasutame ressursi ja selle ressursi eest makstakse, siis tulenevalt sellest, et elukeskkond seal halveneb, tuleks see raha just seal kasutusele võtta. Sa küsisid väga konkreetselt, et kui tehtaks selline muudatus ja eraldataks 20 miljonit, siis kas ma seda toetaks või ei toetaks. Suunda ma kindlasti pean õigeks. Aga see on ju selgelt seotud riigieelarvega ja riigi eelarvestrateegiaga, nii et täna vastata on väga keeruline. Põhimõtte on armas ja õiglane ja õige: tuleks Ida-Virumaale hüvitada see, mis neile sealset ressursi kasutades elukeskkonna halvendamisega on tehtud. Kui suures ulatuses, seda tuleb arutada, pidades muidugi silmas, millised on riigieelarve võimalused. Ma ei usu, et ükski varasem koalitsioon on selle põhimõtte vastu olnud. Ei olnud ka sotsiaaldemokraatide, Isamaa ja Keskerakonna koalitsioon selle vastu. Tuli lihtsalt ette küsimus, kuidas see ülesanne lahendada riigieelarveliselt, ja seda me ei suutnud lahendada. Tõsi, me suutsime eraldada Ida-Virumaa programmi rohkem ressursi, ja ma arvan, et see on õige. Ma arvan, te seda suunda tuleb hoida. Ma tean, et riigihalduse minister soovib Ida-Virumaa programmiga edasi minna ja seda tugevdada, sh ka selle rahalist mahtu suurendada. Nüüd nendest töökohtadest. Me peame ikkagi arvestama seda, et kui me võtame kaevurid, siis on tegu väga spetsiifiliste töökohtadega. Me peame arvestama ka seda, et põlevkivi rafineerimise tehas võtab aega neli, viis, kuus või seitse aastat. Me vajame paremaid tehnoloogiaid, et põlevkivist veel rohkem õli toota, aga see võtab x aastat aega. Nüüd on tegelikult oluline, et me suudame kaevureid kuidagi hoida, et ühel hetkel, kui on vaja jälle põlevkivist midagi toota, ja toota väärtuslikumalt kui praegu, kui suurem osa põlevkivist läheb elektrienergia tootmiseks, nad oleks olemas. Minu meelest neid tublisid inimesi tuleb hoida. Ka seda tuleb arvestada. Suunata seal kõik, ma ei tea, ümberõppesse, teise valdkonda – ma arvan, et paberi peal on see kõvasti-kõvasti kergem kui päris elus. Ja me peame arvestama ka nende inimeste palgatasemega, mis kindlasti on Ida-Virumaal tublisti kõrgem kui seal teistes valdkondades.

12:57 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Lisaküsimus saalist. Kolleeg Helmen Kütt, palun!

12:57 Helmen Kütt

Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud peaminister! Minu küsimus puudutab Sotsiaalministeeriumi lasteosakonda. Ma ei eelda, et sa sellele kohe vastata oskad, aga ma tahan selle ära markeerida. Ja järsku sa tänu nende teemade arutelule valitsuskabinetis oled ikkagi asjaga kursis. Täna käis

sotsiaalminister sotsiaalkomisjonis kõnelemas riigi eelarvestrateegiast, mis puudutab nii sotsiaalvaldkonda kui ka tervishoidu, ja ta rääkis ka muudatustest, mis puudutavad töökorraldust. Väga paljud komisjoni liikmete küsimused puudutasid lasteosakonda. 2010. aastal loodud ja suurepäraselt tööle hakanud laste ja perede osakond plaanitakse seoses rahvastikuminiistri tööleasumisega laiali lüüa. See tähendab seda, et teatud osa jääb Sotsiaalministeeriumi alluvusse, teatud osa läheb rahvastikuminiistri ja teatud osa Siseministeeriumi alluvusse. See viimane puudutab noori õigusrikkujaid ja muid valdkondi, mis ulatuvad politsei töömaale.

Kaaluge väga tõsiselt seda muudatust, sest kompetents, mis selles osakonnas on, on suur. Ja kaob ka kooskõla – ei ole ju mõeldav, et rahvastikuminiistri alla lähevad lastetoetused ja muud n-ö tervete laste teemad ning Sotsiaalministeeriumi mureks jäävad erivajadustega lapsed. Kaaluge seda väga tõsiselt! Järsku sa vastad sellele, kas selline plaan on, on see alles plaan või on see otsus juba tehtud ja tegutsetakse? Ma edastan siin praegu sotsiaalvaldkonnaga, lastekaitsevaldkonnaga seotud inimeste muret. Ja see kerkis murena üles ka sotsiaalkomisjonis.

12:59 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh sulle, hea Helmen! Vastus on see, et kuna uue koalitsiooni otsusel on loodud Siseministeeriumis töötava rahvastikuminiistri ametikoht, siis on tõsi, et selle osakonna tööd muudetakse. See kokkulepe, millest sotsiaalminister teile komisjonis rääkis – ma saan aru, et see nii oli –, on põhimõtteliselt olemas. Ma ei oska öelda täpseid proportsioone, aga ma arvan, et jämedalt võetuna sellest osakonnast üks kolmandik liigub ära Siseministeeriumi alla. Ma olen kuulnud, et tegu on kahe-kolme ametikohaga, mille üle ministrid on arutelusid pidanud. Ma tean ka seda, et selles valdkonnas on ülimalt tähtis, et inimesed oma valdkonda väga hästi tunneksid. Samas ma ei saa ju ühegi inimese eest otsustada, kas ta soovib kaasa liikuda, kas ta peab seda uut struktuuri õigeks või mitte. Aga minu teada on olnud soov, et need konkreetset inimesed, kes seda tööd praegu sotsministeeriumis teevad, suunduksid rahvastikuminiistri alluvusse. Kas see nii läheb või mitte, on iga inimese enda otsus.

On selge, et igasugune ümberkorraldus võib tekitada ja kindlasti ka tekitab mitmesuguseid küsimusi. Ma loodan, et see lahendus, see selgus tuleb võimalikult kiiresti. Ma igal juhul võtan selle teema siit kaasa, aga ütlen ära, et põhimõtteline otsus on tehtud. Ma tean, et ministrid on mitu korda kohtunud, et seda muudatust arutada. See kõik peab olema võimalikult valutut. Nagu te ütlesite, üks osa liigub ühte ministeeriumisse ja teine osa teise ministeeriumisse. Tuleb jälgida, et keegi ei jääks kahe heinakuhja vahele või kahe tooli vahele. Loomulikult on see oluline. Aga ma tänan tähelepanu juhtimise eest! Kindlasti ma võtan selle teema kaasa ja annan selle mure Sotsiaalministeeriumile ja ministrile edasi.

13:01 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Selle küsimuse käsitlemine on lõppenud.

6. 13:01 Initsiatiiv

13:01 Aseesimees Siim Kallas

Järgmine küsimus tuleb jälle peaminister Jüri Ratasele, esitajaks on kolleeg Valdo Randpere. Palun!

13:01 Valdo Randpere

Aitäh! Hea Jüri! 29. aprillil kell 12 võeti sinu kabinetist üks telefonikõne. Kabinetis viibisid sel ajal sina, Mart ja Martin Helme ning Marti Kuusik. Esiolgu olid vist kõik kabinetis viibinud, ka sina, selle kõne toimumise üle uhked ja tulemusega rahul. Keegi teist rääkis sellest ajakirjanikele – võib-olla rääkisite teie kõik – ja asi sai üldsusele teatavaks. Avalikkuse reaktsioon oli ülinegatiivne ja ehmatas teid. Eriti sina hakkasid ennast juhtunust kiiresti distantseerima ja järgmiseks päevaks oli sinu versioon toimunust selline. Ma tsiteerin nüüd Kuku raadiot. Timo Tarve küsib: "Kas vastab tõeale, et te võtsite sealsamas kabinetis kõne ka Marti Kuusiku väidetavale kannatanule, eksabikaasale?" Jüri Ratas vastab: "Ei, mina küll seda kõnet ei võtnud. Selle võttis Marti Kuusik oma initsiatiivil ja see vastab tõeale. Mina selles kõnes ei küsija ega vastajana ei osalenud." Sinna see asi selleks korraks jäi kuni üleeilseni, kui siin saalis avaldati umbusaldust ühele tolle kõne juures olnud isikule, siseminister Mart Helmele. Jutuks tuli ka see kõne ja Mart Helme suhtumine sellesse. Sellesisulise küsimuse peale vastas Mart Helme nii: "See

telefonikõne sündis selle seltskonna ühisel otsusel ja neid küsimusi ei esitanud mitte Marti Kuusik, vaid neid küsimusi esitas Eesti Vabariigi peaminister [...]. Just nimelt. Aga ta ei esitanud mitte niisuguseid küsimusi, nagu teie siin ütlete, vaid ta tegi seda kõike hoopis pehmemas, viisakamas toonis. Sest vaadake, te peaksite Jüri Ratast tundma võib-olla paremini kui mina ja te teate, et Jüri Ratas on oma küsitlusviisis alati korrektne, viisakas, teisest poolest lugupidav. Nii et sellised küsimused, mida teie meile tsiteerisite, ei olnud seal üldse päevakorras. Mina olin seal juures ja tean, millest ma räägin. Teie ei olnud ja te tegelete praegu lihtsalt laimamisega. Kahju." Minu küsimus sulle, Jüri, on väga lihtne. Kumb teist valetab? Kas sina või Mart Helme?

13:03 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh, Valdo! Ma palun, et sa seda umbusalduse menetluse stenogrammi edasi loed. Sa tead väga hästi, et peale seda küsis sinu ametikaaslane Kadri Simson sel teemal küsimuse ja kindlasti küsisid teisedki – ma rohkem ei oska nimeliselt öelda. Siseminister, kellele sel hetkel avaldati umbusaldust, ütles, et ta palub vabandust, et ju ta siis mäletas seda valesti. Nii et sa ära too ainult pool rehkendust siia lauale, vaid too terve rehkendus! Ma saan aru, et too kõne oli veel mitmel korral siin saalis küsimuse all ja siseminister ütles, et jah, ta eksis või et ta palub vabandust – täpselt ma ei tea, kuidas ta end väljendas –, aga põhimõtteliselt ta lükkas oma eelnenud väite ümber.

Kui sellest küsimusest sisuliselt rääkida, siis ma ei kiida selliseid telefonikõnesid kuidagi heaks, ma ei arva, et need on õiged olukorras, kui üks osapool, kes on ilmselt kannatanu, on väga selge rünnaku all. Tõesti, nii nagu ma ütlesin Kuku raadios, ütlen ka täna, et see ei olnud minu initsiatiiv. Ma tulin, kui see kõne oli juba alanud, teisest ruumist sinna ruumi sisse. Nii et ma ei kiida seda heaks, ma ei pea seda õigeks. Mis puutub Mart Helmesse, siis ma saan ju aru, et on väga hea Ratas ja Helme vastanduma panna. Aga te teate ju hästi, et siseminister selle umbusaldusavalduse arutamise ajal tegelikult korrigeeris oma vastust ja ütles, et ta eksis. Lugege ka see ette.

13:05 Aseesimees Siim Kallas

Valdo Randpere, täiendav küsimus, palun!

13:05 Valdo Randpere

Päris ta ei korrigeerinud, ta ütles, et võib-olla ta siis mäletab valesti. Aga lähme edasi! Mart Laar on Mart Helme kohta öelnud järgmist: "Ta pole üksnes kasulik idioot, vaid ka patoloogiline valetaja." Mina üldjoontes nõustun Mart Laari hinnanguga, ometigi olen valmis seekord uskuma seda nn patoloogilist valetajat rohkem kui sind. Mart Helme kirjeldus juhtunust on liiga detailirohke, et olla järjekordne vale tema repertuaaris, pigem oli see emotsionaalselt ülesköetud alfaisase lapsesuu, mis ta seekord avameelitsema pani ja andis Riigikogule võimaluse tabada Mart Helme tõtt rääkimast. Sulle, Jüri, meeldib ikka ja jälle kiidelda oma lastetoa ja aususega. Sinult pärineb ka tsitaat: "Valetamine on, ma arvan, kõige suurem, ütleme, poliitiku tapja. Sa ei saa ega sa ei tohi mitte kunagi valetada." Ometigi oleme sindki tabanud kord korra järel valetamiselt. Sa valetasid enne valimisi, et EKRE-ga koalitsiooni ei tee, sa valetasid teaduse rahastamise kokkuleppele allkirja andes jne, jne, jne. Kui Mart Helme valetab pidevalt, siis sina pisut harvemini ja ainult siis, kui sul sellest kasu tõuseb. Seepärast ütlen ausalt: mina sind ei usu! Ma arvan, et Mart Helme rääkis sel konkreetset juhul kogemata tõtt. Aga ma küsin sinult seda. Sina kui jumalakartlik inimene, kas sa oled valmis, käsi piiblil, vanduma, et Mart Helme valetab ja sina räägid tõtt? Mul on täiesti juhuslikult kaasas nii piibel kui ka valmis kirjutatud vandetekst, mille ma toon sulle pulti niipea, kui sa vastad mu küsimusele jaatavalt. Kui sa keeldud sellest võimalusest, on seegi selge vastus mu küsimusele ja kahtlusele.

13:07 Peaminister Jüri Ratas

Hea Valdo! Mulle tundub, et sa lähed natukene liiga kaugele selles oma poliitmängus ja retoorikas. Sina ei ole kindlasti mitte kuidagi minu õpetaja või käskija või suunaja, et öelda, mida ma pean ütleva. Ma arvan, et ära too piiblit ja lastetuba kuidagi oma poliitretoorikasse, ma ei kiida seda kindlasti heaks. Ma arvan, et sa lähed natukene liiga kaugele.

13:07 Aseesimees Siim Kallas

Küsimus saalist. Kolleeg Kalle Laanet, palun!

13:07 Kalle Laanet

Aitäh! Austatud peaminister! Mina alustan ka siseminister Mart Helme tsitaadiga esmaspäevaselt umbusalduse avaldamiselt. Tsitaat algab: "Ei noh, tegelikult on ju tore, sest opositsioon teeb oma tööd. Aga nagu ma ütlesin lugupeetud härra Lotmanile, selle poliitilise stiili aeg, kus kõik olid nunnud ja viksud – ma olen küll ka lipsustatud, aga kannan lipsu võib-olla teatud reliktina –, on möödas. Me elame täiesti teises ajas, kus on teine poliitiline stiil. Ma ei karda öelda, et ka Eesti poliitika vajab seda teist poliitilist stiili, vajab teravust, vajab ülesäratamist, vajab võib-olla ka mingil määral šokeerimist. Teate, mis ma ütlen: ma enne poliitikasse tulemist ei osanud üldse ette kujutada, et minus on ka natukene näitlejaverd. Aga nüüd tuleb välja, et minus seda natuke on. Võtke seda siin kui teatud etendust ka minu poolt!" Minu küsimus on: kui hea näitleja on teie arvates Mart Helme ja kas teie arvate samamoodi, et Eesti riigi juhtimine ongi näitemäng?

13:09 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Seda, kui hea näitleja üks või teine on, näeb igaüks oma silme läbi. Ma ei tea, kas ta teeb mingisuguseid ülesastumisi ja müüb pileteid. Nii et selles küsimuses, hea Kalle, küsimuse sisu pole, see on säärane retooriline küsimus. Ma jään vastuse võlgu, kui pean hindama kellegi näitlejameisterlikkust. Ma pigem kuulaks sinu ekspertiisihinnangut selles küsimuses. Sa nägid seda pikemalt pealt.

13:09 Aseesimees Siim Kallas

Ka selle küsimuse käsitlemine on nüüd lõppenud.

7. 13:09 Valitsusliikmete ametisse sobivus

13:09 Aseesimees Siim Kallas

Järgmine küsimus. Vastata saab jälle peaminister Jüri Ratas ja küsija on kolleeg Sven Mikser. Palun!

13:09 Sven Mikser

Aitäh! Härra Ratas! Paraku tuleb üht esmaspäevast tsitaati veel üle korrata. Kuulake tähelepanelikult! Mart Helme ütleb vastuseks Vilja Toomastile: "See telefonikõne sündis selle seltskonna ühisel otsusel ja neid küsimusi ei esitanud mitte Marti Kuusik, vaid neid küsimusi esitas Eesti Vabariigi peaminister [...]. Just nimelt. Aga ta ei esitanud mitte niisuguseid küsimusi, nagu teie siin ütlete, vaid ta tegi seda kõike hoopis pehmemas, viisakamas toonis. Sest vaadake, te peaksite Jüri Ratast tundma võib-olla paremini kui mina ja te teate, et Jüri Ratas on oma küsitlusviisis alati korrektne, viisakas, teisest poolest lugupidav. Nii et sellised küsimused, mida teie meile tsiteerisite, ei olnud seal üldse päevakorras. Mina olin seal juures ja tean, millest ma räägin." Ja pisut hiljem, Kadri Simsoni korrektuuri või siis tähelepanu juhtimise peale, et Jüri Ratas ei osalenud enamaga kui kuulajana, ütleb Mart Helme: "See oli selline väga emotsionaalne hetk, kõigil olid kired väga üles köetud, skandaal oli ju mastaapne. [---] Mina mäletasin seda mõnevõrra teisiti, aga olgu peale." Kui tegemist on eksliku mäletamisega, siis tõepoolest mäletatakse mitte ainult seda, et keegi rääkis midagi, vaid väga detailselt viisakust, korrektsust, teisest poolest lugupidamist, Jüri Ratase personaalset stiili. Mulle erinevalt Valdo Randperest tundub, et tegemist oli teie juhitava valitsuse ministri teadliku katsega eksitada seadusandjat ehk teisisõnu parlamendile valetada. Ja ma küsin teilt nüüd: kas teil on endiselt olemas täielik usaldus siseminister Mart Helme vastu, kes üritas teie kohta parlamendile valetada? Sellele küsimusele peaks olema võimalik vastata jah või ei.

13:11 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Mina nii suur sõnasepp kui teie, härra Sven Mikser, kindlasti ei ole. No teil on ka hea, te loete sealt stenogrammi tekstist maha. Ma arvan, et ma ka ei eksi. Tema vastus järgmistele küsimustele selles kontekstis oli minu teada umbes selline: "Tõenäoliselt ma eksisin ja vabandan Jüri ees."

13:12 Aseesimees Siim Kallas

Sven Mikser, täiendav küsimus, palun!

13:12 Sven Mikser

Aitäh! Härra Ratas! Kuna sellel teemal on olnud häma väga palju ja et hinnata mitte üksnes Mart Helme sobivust oma ametisse, vaid ka teie kui peaministri sobivust oma ametisse, ma tahaks öelda, et kujutluspilt sellest, kuidas neli ministrit või õige pea ministriametisse astuvad inimest istuvad telefoni ümber, et risküsitleda väidetavat kuriteo ohvrit, on võrdlemisi õõvastav. Ja ma arvan, et oleks vaja täit selgust, kes tegi ettepaneku Marti Kuusiku eksabikaasale helistada. Kes oli see inimene? Mart Helme väidab, et see ei olnud Marti Kuusik, ja hiljem väidab, et see tõenäoliselt ei olnud siis ka Jüri Ratas, kuigi ta mäletab väga detailselt Jüri Ratase küsitlemise stiili. Kes oli siis see inimene, kes esitas küsimusi selle vahejuhtumi väidetavale ohvrile? Ja kuidas teie, ma ei taha öelda, selle jõugu, ma ütlen, selle seltskonna eeldatava moraalse liidrina lubasite millelgi sellisel oma juuresolekul toimuda?

13:13 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Nagu ma kirjeldasin, et kui mina sellesse ruumi astusin, oli see kõne juba alanud. On üsna keeruline ette kujutada, kuidas ma oleks selle kõne pidanud ära lõpetama. Nii palju ma tahan teile öelda, et jah, ma ei pea seda õigeks. Aga see oli alanud, kui ma sinna ruumi astusin, ma ei olnud selle juures, kui see kõne võeti. Nii see on. Aga ma jään oma sõnade juurde: ma arvan, et sellist kõnet ei oleks tohtinud olla, ma arvan, et see ei olnud õige. Kui te küsite, kes selle kõne ajal küsimusi esitas, siis ma arvan, et kui see uurimine läheb juba nii detailseks, siis ehk peavad uurimisasutused uurima, kes neid küsimusi küsis. Nagu ma ütlesin, mina selles vestluses ei osalenud.

13:14 Aseesimees Siim Kallas

Küsimus saalist, kolleeg Urmas Kruuse, palun!

13:14 Urmas Kruuse

Ma pean siis kolleegi aitama. Küsimus oli ju selles, kes esitas küsimusi. Te ei suuda sellele selgelt vastata ja see on probleem. Ma tahaksin, et te vastaksite sellele küsimusele. Kui te panete tähele, siis Eesti parlamendi liikmed massiliselt loevad ette tsitaate, et mitte eksida. Ma soovitan teil stenogrammi selle kohta, mis siin toimus, kindlasti läbi lugeda, ja mitte üks kord, vaid mitu korda. Eesti Vabariigi minister ütleb parlamendiliikmetele, et ärge soovige, et mu sõnad täide lähevad või et ma oma sõnu täide hakkam viima. Üritatakse jätta muljet, et ettelindistatud raadiosaates välja öeldud valimisreklaam keelatud päeval oli juhus. Aga selle kohta valetatakse, sest hiljem selgub, et tegelikult kõlab ettelindistatud saates selgelt, et täna on valimispäev ja tulge kõik EKRE-t valima. See moraalne tase on langenud väga madalale. Selle tõttu on auväärne peaministri teatud väljaütlemisi kuulata üsna keeruline. Austatud peaminister: kes küsis küsimusi selle moraalu kõne ajal? Ja kas te arvate, et Eesti Vabariigi parlamendi liikmete ähvardamine siit puldist on õige?

13:15 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kindlasti ähvardamine ei ole õige – punkt 1. Punkt 2 on see, et minu meelest siseminister andis oma selgituse selle Tre Raadio pühapäevase saate kohta. Ta ütles, et nad tegid valesti, nad eksisid. Kolmandaks, kes küsis küsimusi: nagu ma ütlesin, mina vestluses küsimustega ei osalenud.

13:16 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Lõpetame selle küsimuse käsitlemise.

8. 13:16 Valitsusjuhi roll

13:16 Aseesimees Siim Kallas

Järgmine küsija on kolleeg Urve Tiidus ja küsimus läheb jälle peaminister Jüri Ratasele. Palun!

13:16 Urve Tiidus

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud Jüri Ratas! Teie juhitava valitsusel on käsil kuues töönaal. On mõneti loogiline, et nii lühikese ajaga pole ette näidata suuri töövõite, mis kõiki 1,3 miljonit inimest rõõmustaksid, nagu te kavatsete rõhutada. Ometi on ühiskonna ootused suured. Eelmisel

nädalal teatasite siinsamas infotunnis, et riigieelarve päästjate, politseinike, kõrgharidusega kultuuritöötajate ja õpetajate palga tõusu tulevaks aastaks ette ei näe. Pole saladus, et tööturu olukord teeb nii tuleviku ebakindlaks päris mitme ameti pidajatel. Konkurentsivõimelise palga perspektiiv oleks üks võimalus optimismi lisada ja ka noorema põlvkonna ametivalikuid mõjutada. Valitsusjuhina eelmises ja ka praeguses valitsuses oli ja on teil üks kõige olulisem eesmärk: saavutada tulemusi – tulemusi rahva ja riigi jaoks. Selle kõige eeldus on, et liider on tulemustele orienteeritud. Täna kell 12 algas siin meelevaldus teadusrahastuse teemal ja sellepärast ma tsiteerin vahelduseks üht maailma mõjukaimat visionääri, kelle nimi on Steve Jobs. Kui temalt kunagi küsiti, mis eristab liidrit järgijast, siis sai küsija vastuseks: "Innovaatilisus eristab liidrit järgijast." Kui seda Jobsi vastust interpreteerida, siis innovaatilisus tähendab nii loovat kui innovaatilist suhtumist kõigesse. Kas te võite tuua palun mõne näite, kus teie või teie meeskond on olnud või plaanib olla tõeliselt innovaatiline, kas või näiteks teaduse rahastamisel või mõnes muus valdkonnas? Suur tänu ette!

13:18 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Kõigepealt palgatasandist siseturvalisuse valdkonnas, millest te rääkisite. Mul oli just eile kohtumine Päästeameti mõningate juhtide ja teiste päästeametnikega, samuti Politsei- ja Piirivalveameti inimestega. Päästeameti esindajad ütlesid, et palgakasv, mis on olnud aastal 2019 erinevatel tasanditel, on olnud erinev. Eesliinil töötavate päästeametnike palk on tõusnud kuni 20–23%. Ma tean seda, et väiksemates kohtades on päästeametnike palga tõus olnud isegi rohkem kui 20%. See on kindlasti olnud väga vajalik samm. Keskmine palk on jõudnud üle 1000 euro. See, et järgmise nelja aasta jooksul me palgakasvu hetkel ei näe, on murekoht. Ja see oht on. Nagu te ütlesite, siseturvalisuses me ju näeme, et paljud inimesed lähevad ära juba tulenevalt oma vanusest ja me soovime, et kindlasti tuleks sinna noori inimesi peale. Konkurentsi peaks seal rohkem olema ja palk on üks sisend, mille maksmisel me peame suutma ajaga kaasas käia.

Nüüd, kui te küsite innovaatilise lähenemise kohta, siis ma usun, et Eesti heas mõttes kroonijuveel on ju olnud kogu digitaalne ühiskond, mida me oleme arendanud. Need sammud, mis me oleme astunud tehisintellekti arendamisel koostöös teiste riikidega, need sammud, mis on seotud küberturvalisuse valdkonnaga – see kõik võiks olla edaspidigi Eesti edasiliikumise suund innovatsiooni teel. Te küsisite ka teadus- ja arendustöö leppe kohta. Nagu teate, ega keegi ei ole ju seda eesmärki tühistanud või öelnud, et see 1% ei ole meie soov. Muidugi on see meie soov. Tuleb lihtsalt lähtuda sellest, kus me olime oma eelarveteadmistega 2018. aasta detsembris ja kus me olime nende teadmistega 2019. aasta aprillis. Need erinesid ca üks miljard eurot või natukene rohkem. Asi on riigi võimekuses. Kindlasti järgmises riigieelarveprotsessis tuleb sellele eesmärgile uuesti otsa vaadata.

13:20 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Küsimus saalist. Urmas Kruuse, palun!

13:20 Urmas Kruuse

Aitäh! Austatud peaminister Jüri Ratas! Kui rääkida valitsusjuhi rollist, siis kindlasti peaminister peab vastutama selle eetika ja moraali eest, mis valitsusliikmete hulgas au sees on. Ma ei räägi praegu otseselt ei ühe ega teise erakonna poliitiliste veendumuste vastu või nende poolt. Ma arvan, et on teatud kuvand, teatud moraal, millest kõik peavad kinni pidama. Ma väga hästi ei kujuta ette, et te sõidaksite mööda Euroopat ja muud maailma ringi ja esimesel tiirul lubaksite kõike kokku ja järgmisel tiirul võtaksite oma sõnad tagasi või ütleksite pidevalt, et ma ei mäleta, ju ma eksisin, see on tegelikult vale. Kas te tunnistate, et see on praeguse valitsuse jaoks ja teie koalitsioonipartneri jaoks probleem? Või ei ole? Neid puldist öeldud valesid, mis siin saalis umbusalduse avaldamise ajal välja tuli, sai rohkem, kui teati umbusaldusavalduses kirja panna. Kas te tunnistate, et see on probleem, või te ei näe selles üldse mingit probleemi?

13:22 Peaminister Jüri Ratas

Te olete tavaliselt oma küsimusi üsna selgelt ja arusaadavalt esitanud. Nüüd te räägite, ma saan aru, teadusleppes, siis Euroopas ringisõitmisest, ja siis te räägite puldis kõlanud valedest. Te panete kõik kokku täpselt nii, nagu teile küsimuse esitamiseks sobib. Umbusalduse avaldamine oli. Oli siseministri väide – jutt on tollest telefonikõnest –, et peaminister esitas küsimusi. Istung läks edasi ja ta ütles, et ta palub vabandust, et ta eksis selles, ja korrigeeris oma väidet. Nagu ma ütlesin Riina Sikkuti küsimusele

vastates: ma arvan, et igasugune valetamine on halb, seda ei saa tolereerida, ja kui me eksime, siis tuleb ennast parandada.

Siin on räägitud ka teadusleppest. Sellele panid kõik erakonnad oma allkirja, välja arvatud EKRE. Ja ma ei tea täna ühtegi erakonda, kes ei sooviks 1%-ni jõudmist. Ma saan aru, et opositsiooni jaoks on see malakas väga mõnus kasutada: öelda, et näete, pole seda raha. Alles siin Sõerd ja Rõivas väitsid, et riigi eelarvestrateegia on valesti tehtud, valed summad on sisse kirjutatud, et jõuda struktuursesse tasakaalu. Teie ütlete, et tuleb veel panna teadusse summasid juurde. Kui me tahame jõuda kolme aastaga 1%-ni – ükskõik, kuidas me seda arvutame, see tähendab sadu miljoneid. Praegune valitsuskoalitsioon leidis, et me ei vähenda teadus- ja arendustegevuse kulutusi, me suunasime sinna juurde 152 miljonit eurot. Ja seda olukorras, kus tegelikult kõigis positsioonides on vaja kokku hoida. Me leppisime, ma arvan, esmakordselt valitsustasandil sellise põhimõtte kokku. On arusaadav, et kaitse- ja julgeolekukulutusi me ei vähenda, me hoiame 2% joont või isegi gramm üle selle. Ka see, et valitsus tegi otsuse mitte kokku hoida teadus- ja arendustegevuses ja seda summat suurendada, et ei väheneks protsents SKT-st, on minu meelest väga oluline. See on väga põhimõtteline sõnum teadus-arendustöö valdkonnale.

13:24 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Kolleeg Urve Tiidus, täiendav küsimus, palun!

13:24 Urve Tiidus

Aitäh! Jätuks oma esimesele küsimusele ma küsin selle kohta, et Eesti meediaväljaanded on uudisvoogu lisanud ka sõnumi teie osalemisest rahvusvahelisel valitsustevälisel kokkusaamisel, nn Bilderbergi grupi kohtumisel Šveitsis. Seal toimuvatel debattidel osaleb teatavasti arvukalt nimekaid poliitika-, teadus- ja finantsmaailmas tuntud inimesi. Kas Eesti valitsusjuhina oli teil sellest kohtumisest kõrva taha panna midagi, mis Eesti tulevikule või ka valitsuse koostööle kasuks tuleks?

13:25 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh selle küsimuse eest! Jah, mul oli au osaleda teist aastat järjest Bilderbergi grupi kohtumisel Šveitsis. Ma arvan, et sain sellest kohtumisest kõrva taha panna väga palju kasulikku. Ühelt poolt viitan arutelude kõrgele kvaliteedile erineva sisuga paneelides. See on ju avalik info, mis on need teemad, mida maailmas igal pool arutatakse: olgu see küberturvalisus, olgu see tehisintellekt, olgu see Brexit või julgeolekuteemad. Nii et kindlasti see andis mulle palju juurde. Kui te küsite, kas see andis midagi kogu Eestile juurde, siis ma arvan, et vastus on ka jah. Nendel kohtumistel osalevad, nagu te õigesti ütlesite, väga erinevate valdkondade inimesed. On nii endiseid kui ka praegusi riigijuhte, eri riikide parlamentide liikmeid. See annab hea võimaluse tugevdada Euroopa transatlantilist sidet, mis tegelikult on väga tähtis. Mul on hea meel, et seal oli tänavu ka päris palju neid ettevõtjaid, kes tegelevad kübervaldkonnaga, kes tegelevad iduettevõtlusega. Kahepoolseid kontakte sai päris tublisti loodud. Kohal oli ka eri riikide valitsuste liikmeid, mitte ainult valitsuste juhte. Nii et ma arvan, et see oli Eesti välis- ja kaitsepoliitika kuvandi, seisukohtade ja tuleviku vaatevinklist väga vajalik kohtumine.

13:27 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Selle küsimuse käsitlemine on ammendunud.

9. 13:27 Eesti suundumused

13:27 Aseesimees Siim Kallas

Järgmine küsija on kolleeg Marko Mihkelson ja võimalus vastata on jälle vabariigi peaministril.

13:27 Marko Mihkelson

Aitäh, lugupeetud Riigikogu aseesimees! Lugupeetud peaminister! See nädal on vaieldamatult Eesti välispoliitikale päris oluline. Nagu te mainisite ka infotunni alguses, kahe päeva pärast selgub, kas Eesti saab aastateks 2020–2021 ÜRO Julgeolekunõukogu ajutiseks liikmeks või mitte. Kampaania on olnud põhjalik ja sinna on panustanud väga paljud, sh kindlasti ka teie. Loodame, et läheb hästi ja meie

diplomaadid saavad suurepärase kogemuse, esindades Eestit sellel maailmapoliitika mõjutamise foorumil. Eesti rahvusvahelise edu on siiani taganud konsensusele pürgiv, järjekindlalt liberaalse demokraatia väärtustest hooliv ja Eesti tulevikku tagav välis- ja julgeolekupoliitika. Te olete viimastel nädalatel pidanud paljudel kordadel üle kinnitama, et teie juhitud paremäärmuslik valitsus riigi välispoliitilist kurssi ei muuda. Ometi ütles president Kersti Kaljulaid Eesti Päevalehele 20. mail antud intervjuus: "Mul ei ole usku, et see valitsus ei ole ohtlik meie välispoliitilisele kursile ja meie liitlussuhetele." Lugupeetud peaminister! Mis te arvate, miks oli meie presidendil vaja selline avaldus teha? Ja kuidas te tõestaksite, et see kursus ei muutu?

13:28 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile selle küsimuse eest! Kõigepealt, tulles küsimuse alguse juurde: ma olen täiesti nõus, et üle pikkade aastate seisab Eestil 7. juunil ees tõsine katsumus. Loodame, et meil läheb hästi, aga ka konkurent on arvestatav ja välispoliitiliselt kindlasti väga mõjukas ja tugev. Ma olen nõus, et Eestis on selle eesmärgi nimel Riigikogu tasandil, ametnike tasandil, presidendi tasandil ja valitsusliikmete tasandil tehtud nii palju, kui on olnud võimalik – nii palju, kui on võimalik olnud ka riigi rahakotti arvestades ÜRO Julgeolekunõukogu mittealalise liikme kampaaniat teha. Ma loodan väga, et meil läheb hästi.

Ma ei ole aga nõus sellega, mida te ütlesite Eesti valitsuse poliitilise telje kohta. Meil on valitsuses kaks konservatiivset erakonda ja üks liberaalne erakond. See ongi see telg. Teile loomulikult meeldib öelda, et see telg on paremäärmuslik. Ja ma usun, et te olete väga õnnelik, kui meedia sellest tihti kirjutab. Ei, see ei ole paremäärmuslik valitsus – kindlasti ei ole! On liberaalsete väärtustega erakond Keskerakond ja kaks konservatiivse väärtusruumiga erakonda. Nende vahel on tulnud leida poliitiline kompromiss, sõlmida koalitsioonileping ja koostada tegevusplaan.

Mis puutub presidendi intervjuusse, kus ta ütles, et meie välis- või julgeolekupoliitika suund võib kuidagi muutuda ja see võib riigile ohtu kujutada, siis see suund ei muutu. Te küsite, kuidas ma seda garanteerin. Oma tegevusega garanteerin. Valitsus garanteerib seda sellega, mis me oleme koalitsioonilepingus kirja pannud. Me garanteerime seda kahepoolsetes kohtumistes. On ju tavaks, et kui uue valitsuse ametiaeg on pihta hakanud, siis antakse oma partneritele teada, milline on riigi välispoliitika ja kaitsepoliitika joon. Ma kohtusin selle Bilderbergi grupi kohtumise raames ka paljude inimestega Ameerika Ühendriikidest. Ma ütlesin, et Eesti jätkab SKT-st 2% ja isegi rohkema panustamist. See võeti väga positiivselt vastu. Teatavasti on NATO-s väga vähe neid riike, kes panustavad kaitse-eelarvesse 2% või rohkem. 2018. aastal minu teada oli neid riike seitse või kaheksa. Ma kinnitasin neid plaane ka NATO peasekretärile, samuti Euroopa Komisjoni presidendile ja ülemkogu eesistujale. Kinnitasin, et Eesti hoiab oma Euroopa-meelset joont. Ja see ongi oluline. Ma olen seda öelnud ka Eestis resideerivatele välissaadikutele. See on see tegevus, millega ma igal juhul garanteerin seda. Ja see tegevus jätkub.

13:31 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Kolleeg Marko Mihkelson, täiendav küsimus.

13:31 Marko Mihkelson

Aitäh, lugupeetud Riigikogu aseesimees! Hea peaminister! Te olete püüdnud sageli, kaasa arvatud siin saalis, kuulajaid veenda, et teie praeguse valitsuse üks kõige olulisemaid eesmärke on tagada ühiskonna sidusus ja võrdsed võimalused. ERR-i ajakirjanik Toomas Sildam juhtis läinud pühapäeval oma kommentaaris tähelepanu, et meie Välisministeeriumi kodulehel on Eesti ÜRO Julgeolekunõukogu ajutise liikme staatuse saamise kampaania kohta öeldud, et Eesti on kindlalt veendunud, et inimesel on õigus lugupidamisele ja väärikusele. Ometi jättis teie valitsus ühinemata Suurbritannia algatatud ja 53 riigi toetatud avaldusega seksuaalvähemuste kaitseks. Ei välisminister ega teie ise pole siiani seletanud, miks inimõigusi, ühiskonna sidusust ja väärtuspõhisust nii oluliseks pidav valitsus sellise otsuse tegi. Kahjuks ei ole meile seda selgitatud ka väliskomisjonis. Annan teile võimaluse siin avalikkusele seletada, miks teie valitsus selles küsimuses nii käitus.

13:33 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma olen endiselt seisukohal, et me peame tolereerima kõiki vähemusi meie ühiskonnas. Kedagi ei tohi kuidagi tagasi lükata, kedagi ei tohi hirmutada, kedagi ei tohi halvustada. Kui te tahate teada

vastust sellele küsimusele, siis on minu arvates õige, et väliskomisjon kutsub välisministri oma istungile. Ta saab oma selgitusi anda. Sinna võib tulla loomulikult ka teisi valitsusliikmeid, sh peaminister.

13:33 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Küsimus saalist. Sven Mikser, palun!

13:33 Sven Mikser

Aitäh! Härra Ratas! Tõesti, küsimuse teema on "Eesti suundumused". Ja need suundumused, millest Marko Mihkelson rääkis, on murettekitavad. Samuti on murettekitavad mitmed riigisisemed suundumused. Kõige enam tekitab muret võib-olla ministrite, sh peaministri järjepidev vassimine Riigikogu kõnetoolis. Ka täna te olete seda teinud. Te keeldusite vastamast nii minu kui ka kolleeg Kruuse selgele küsimusele, kes siis Marti Kuusiku endisele abikaasale küsimusi esitas. Kuna me oleme selle kohta eri ministritelt kuulnud vastukäivaid väiteid, siis see vajaks selgitust. Aga te lasite veel midagi õige kummalist. Te ütlesite, et sellele, kes esitas neid küsimusi, peaks vastuse andma uurimine. Avalikest allikatest ehk ajakirjandusest ma teadsin, et uurimine algatati väidetava perevägivalla juhtumi asjus. Teie vastusest selgub, et ka see telefonikõne käib selle uurimise alla. On see nii või olete te jälle püüdnud meid eksitada? Ja kui see on nii, siis kas teile või teie teada teistele valitsuskabineti liikmetele on uurimisorganid sellekohaseid küsimusi juba esitanud?

13:34 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma olen alati hinnanud, Sven, sinu sellist mingil hetkel, ma ei tea, isiklikuks minekut ja ma isegi ütleks, võib-olla natukene kibestumist oma väljaütlemistes. Aga ju on see sulle omane. Mina ei tea, mille osas käib uurimine, mis käib uurimise alla. Ja ära loe välja minu vastustest, kas telefonikõne, kas uksele koputus, kas mingi kiri on uurimise objekt või mitte. Punkt 1. Punkt 2: sa jooksed siia saali, ma näen su kehakeelest, kohe mõnuga seda küsimust küsima. Aga selle taga on üks perekond. Ma arvan, et see, mida ütles meie president, et anname sellele perele nüüd rahu ... Aga ei. On ikka vaja küsida, kes osales selles telefonikõnes, mida küsiti, kes küsisid. Seal oli kannatanu ja seal oli tema eksabikaasa, minu teada *de iure*. Ma arvan, et see kõik sellele perele, nendele lastele ja ka sellele kannatanule, sellele naisele midagi head ei anna. Te tahate teada, kes osales selles telefonivestluses. Ma ütlesin teile, et ma ei kiida seda heaks. Mina ei küsinud selles telefonivestluses selle proua käest küsimusi. See kõne võeti Marti Kuusiku telefoni pealt. Ma väga palun, et ka Riigikogu austaks selle pere privaatsust.

13:36 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Küsimuse käsitus on lõppenud.

10. 13:36 RES

13:36 Aseesimees Siim Kallas

Järgmine küsimus on samuti peaminister Jüri Ratasele. Kolleeg Annely Akkermann, palun!

13:37 Annely Akkermann

Suur tänu, austatud juhataja! Härra peaminister! Riigikogu ees toimub täna akadeemiliste töötajate streik. Neid toetavad Eesti Teaduskoda, Eesti Noorte Teaduste Akadeemia, Eesti Teadusagentuuri hindamisnõukogu ja mitmed teised asjatundjate ühendused.

13:37 Aseesimees Siim Kallas

Kolleeg, palun veidi valjemalt! Või lähemal mikrofonile!

13:37 Annely Akkermann

Jüri Ratas! 19. detsembril 2018 te andsite oma allkirja teadusleppele, mille esimene punkt ütleb selge sõnaga, et allakirjutanud toetavad teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni avaliku sektori rahastamise suurendamist 1%-ni sisemajanduse koguproduktist ning edasist hoidmist vähemalt samal tasemel. Selleks lepitati kokku, et 2019. aastal nähakse riigi eelarvestrateegias ette sihttasemeni jõudmine

kolme aasta jooksul võrdsete summade lisandumisega. Eile võisime meediast lugeda teie valitsuse rahandusministri Martin Helme sõnu, et teadlased saavad 1% siis, kui raha hakkab puu otsas kasvama. Mul on kahtlus, et Martin Helmel ikkagi on puu, mille otsas kasvab raha. Nimelt on riigi eelarvestrateegias lehekülgedel 31 ja 32 seatud eesmärk valitsussektori töötajate arvu massiivseks suurendamiseks. Selle sektori töötajate algtaase on 11,9% tööealisest elanikkonnast, sihttaseme järgmistel aastatel kuni 17,7%. See on 5,8% võrra enam ehk 6000–7000 töötajat juurde. Miks te olete kavatsenud suurendada valitsussektori töötajate arvu? Kust te olete selleks raha võtnud ja mida nad tegema hakkavad? Miks te olete eelistanud valitsussektori töötajate arvu kasvu teaduse rahastamisele? Miks te üldse andsite katteta lubaduse ja allkirja teadusleppel? Teile peaministrina oli ju ometi teada riigi rahaline seis siis ja on ka praegu.

13:39 Peaminister Jüri Ratas

Armas Annely, tead, kui tore eile Kihnus oli! Päästejaama avamine, inimesed olid rõõmsad, ilm oli ilus – sul on ilus kodukant. Ma olen sellele küsimusele vastanud, aga loomulikult vastan veel. Ei olnud 2018. aasta lõpus teada, mis seisus riigi rahandus tegelikult on. See seis selgus tänavu aprillis. Ma saan aru, et sa lugesid riigi eelarvestrateegiast mingit väga konkreetset kohta, ja ma kindlasti palun, et sulle antakse vastus ametnike arvu kohta. Ma ei ole selleks valmis, et kommenteerida neid protsente. Aga mida ma kindlasti saan öelda? Ma saan öelda, et me oleme võtnud suuna viia ametikohtasid Tallinnast välja. Eesmärk on umbes 1000 ametikohta nelja aasta jooksul. Ma arvan, et see on tähtis. Eelmises valitsuses oli eesmärk ca 1000 ametikohta, me suutsime neid välja viia 600–700. Eks muutub järjest keerulisemaks leida asutusi, mida saaks võimalikult tervikuna Tallinnast välja viia. Me peame alati arvestama, ega konkreetne amet ei pea tingimata just pealinnas töötama. Suurem osa tegevusest ju Tallinnas toimub. Aga see eesmärk on meil endiselt olemas ja ma arvan, et tublid Eestimaa naised ja mehed on kõikides maakondades olemas.

Mis puutub avaliku sektori ametnike ametikohtade arvu, siis ma küll ei tea, et oleks võetud suund ametikohtade ja ametnike arvu suurendamiseks. Vastupidi, suund on olnud selline, et me püüame avalikku sektorit efektiivistada. Üle-eelmises valitsuses seati sihiks, et läheme kärbime ametikohtade arvu kõikides valdkondades 1% ja ühe mütsiga – ma pean silmas tervishoidu, ma pean silmas siseturvalisust, see kärbe pidi tehtama haiglates, politseis, päästevaldkonnas, ma ei tea, häirekeskuses. Ma tahan kinnitada, et praegune valitsus ega ka mina seda suunda ei toeta, ma ei pea seda õigeks. Aga vaadata üle, kuidas riik võiks efektiivsemalt toimida – seda kindlasti.

13:41 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Kolleeg Annely Akkermann, teine küsimus.

13:41 Annely Akkermann

Suur tänu! Hea peaminister! Mulgi on väga hea meel Kihnu päästehoone valmimise üle. Kui ma vallavanem olin, siis mul õnnestus allkirjastada leping selle maa ostmiseks ja algatada planeering. See on meil selline ühine õnnestumine. Te ütlesite mõni minut tagasi, et ükski erakond ei ole selle vastu, et teadusraha osakaalu suurendada 1%-ni SKP-st, aga teadaolevalt on sellelt leppelt tänaseni puudu EKRE allkiri. Te rääkisite ka vajadusest leida poliitiline kompromiss konservatiivide ja liberaalide vahel. Kas teadusleppe mittetäitmine teie poolt on Keskerakonna tehtud kompromiss valitsuse püsimise nimel? Miks me peame uskuma, et teadusleppe sisust ja ajakavast taandumise taga ei ole EKRE soovi sellega mitte kaasa minna? Nemad pole ju seda allkirjastanud.

13:43 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma saan ju aru, et siin võib püüda teid veenda kui palju, lõpuks jääb ikka kõlama opositsiooni poliitretoorika, et kõik on halvasti, kõik on valesti ja tundub, et homme enam uut päeva ei tulegi. Mis muidugi ei vasta tõele. Kõigepealt, kui te küsite, keda uskuda ja kuidas te saate olla veendunud ühes või teises, siis ma olen teile öelnud mitu korda, et me arutasime riigi eelarvestrateegia koostamisel võimalust 1%-ni jõuda. Ma ei näinud ühegi koalitsioonipartneri soovi sellest eesmärgist loobuda, sest see pole nagu oluline. Teiseks, see on ju koalitsioonileppes põhimõttena kirjas. Ma saan aru, et siin iga tsitaat kontrollitakse mitte ühe luubiga, vaid kümne luubiga üle, aga kui ma mäletan õigesti, siis kui oli Kadriorus allkirjastamine, siis EKRE ei öelnud, et nad ei toeta seda eesmärki. Minu teada nad soovivad, et see osakaal oleks veel suurem. Ma ei tea, kas jutt oli 2%-st või 3%-st, aga vähemalt

koalitsioonikonsultatsioonidel ja riigi eelarvestrateegia arutamisel ei öelnud ükski valitsusosaline, et nad ei soovi 1%-ni jõuda. See on minu veendumus. Tõsi on see, et selleni ei jõudnud, nii nagu härra Kaskpeit samuti märkis, ka teie armas ja kallis koduerakond Reformierakond selle 17 aasta jooksul, mil nemad juhtisid Eesti riiki. See protsent on käinud eri aastatel üles ja alla. Aastal 2016, kui Reformierakond oli peaaegu aasta lõpuni koalitsioonis, ma mäletan, avaliku sektori teadus- ja arendustöö kulutuste osatähtsus SKP-s oli ühel hetkel isegi alla 0,6%. Allikaks on Statistikaamet. Ma ei arva, et see oli Reformierakonna soov lüüa see protsent alla, kindlasti oli soov selle 1%-ni jõuda. Aga jah, see on väga kulukas. See on tõesti rahaliselt väga kulukas, samas ma arvan, et saadav tulu on suurem kui kulu. Riigieelarves paraku tuleb arvestada reaalse vahendite olemasoluga, tuleb arvestada ka tasakaalu reeglina. Need on need tõkked, mis meil selle ülla soovi täitmist hetkel takistavad.

13:45 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Küsimus saalist, Kalle Palling, palun!

13:45 Kalle Palling

Aitäh, hea juhataja! Austatud peaminister! Ma arvan ka, et kui ikkagi raha ei ole, siis raha ei ole. Aga samal ajal Riigikogu peab pidu katku ajal ehk loob juurde kahte erikomisjoni, mille aastane kulu on umbes 100 000 komisjoni kohta. See tähendab nelja aasta peale kokku 800 000 eurot olukorras, kus tegelikult tavakomisjonid ehk Riigikogu alatised komisjonid võiksid nende teemadega, mida erikomisjonides tahetakse käsitleda, täiesti vabalt tegeleda kas oma tavapärasel istungitel või siis erakorralistel istungitel. Minu isiklikust seisukohast on kliimamuutused väga-väga oluline teema ja kindlasti vääriks see märksa suuremat kajastamist ja arutelu Riigikogu saalis. Aga tõesti ei kujuta ette, et Riigikogu keskkonnakomisjonist võiks see teema kuidagi mööda minna ja seda arutataks mingisuguses erikomisjonis.

Tulles oma jutu alguse juurde tagasi: kui kõik kärbivad, siis peavad kõik kärpima. Ei saa olla nii, et Riigikogu lihtsalt laristab sadu tuhandeid eurosid maha, et mõnele üksikule Riigikogu liikmele eriline ametikoht luua. Selle raha eest võiks tõsta näiteks õpetajate palka, päästjate palka, suunata see raha kas või teadusele või siis seksuaalselt väärkoheldud laste maja teenuse avamisele. Ühe sellise teenusmaja avamine maksab aastas 100 000 eurot. Ida-Virumaal jäeti selline maja avamata, kuna seda 100 000 eurot lihtsalt ei olnud. Järgmisel aastal oli plaan selline maja avada Läänemaal. See on ju karjuv ebaõiglus! Kui kõik peavad püksirihma pingutama, siis las pingutab ka Riigikogu ja ei loo kahte erikomisjoni juurde. Äkki te räägite oma koalitsioonipartneritega, oma fraktsiooniga Riigikogus, et tõesti, see on ilmselge laristamine ja ebaõiglus?

13:47 Aseesimees Siim Kallas

Härra peaminister!

13:47 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Kõigepealt ma arvan, et valitsusel ei ole väga sünnis öelda, kus Riigikogu püksirihma peaks pingutama. Need kaks komisjoni, millest te räägite – ma saan aru, et need on teile hambusse jäänud. Ühelt poolt on tegu eesti keele komisjoniga ja teine on seotud rahvastiku küsimustega. Kui te väidate, et need komisjonid tehakse sellepärast, et keegi saab siis kõrgemat palka, siis ma kindlasti sellega ei nõustu. Ma tean väga selgelt, kust nende komisjonide loomise mõtted tulid, need olid koalitsioonikõnelustel olemas. Kõigepealt, võtame rahvastikukomisjoni. See oli ka eelmisele valitsuskoalitsioonile oluline ja rahvastiku teema ongi vähemalt Keskerakonna jaoks tõesti tähtis. Ma arvan, et demograafiline küsimus on üks meie kõige fundamentalsemaid küsimusi: kas Eesti rahvastiku arv kahaneb või kasvab ja kui kasvab, siis kas mitte ainult tänu tagasirändele ja muule sisserändele, nagu on viimased kolm aastat olnud. Ma arvan, et me kõik peame tegema jõupingutusi, et ka meie loomulik iive oleks positiivne, et meie pered oleks tugevad. Nii et mina arvan, et see fokuseering on väga õige. Ja seda, et Riigikogu saab siin anda oma panuse, mina kindlasti tervitan. Nüüd, eesti keele küsimus. Teie, härra Palling, teate seda väga hästi, et see on olnud ühelt poolt võimas poliitiline relv ja kahjuks väga sageli, ma arvan, negatiivne relv. Tõsi, keegi on selle abil saanud häälid juurde, aga keegi jälle on selle tõttu saanud häälid vähem. Aga süveneme korraks probleemi sisse! Eesti keele õppe kvaliteet ei ole see, mida me aastal 2019 soovime. See ei ole ka see, mida me lootsime 1990-ndate alguses. Rahvaesindajad saavad arutada, kuidas seda taset tõsta, ja mitte ainult pealkirjades

välja käies, mis kuupäevast on üleminek ja mis kuupäevast on õpe 100% eestikeelne, vaid tegeleda ka sisuga: missugused on õpikud, missugused on vahendid, missugused on muud õppematerjalid, kuidas me seda taset lasteaias suudame tõsta, mis nimelt on otseselt seotud eelarve vahenditega. Ma arvan, et see on väga positiivne, et Riigikogu sellega on valmis tegelema.

Ja ma kuidagi ei saa öelda, et see on ühe komisjoni liikmete rahaline hind. Ei ole! Te pakute, et selle 800 000 euro eest saab tõsta ühte, teist või kolmandat palka. Te saate ju ise aru, et kas või õpetajate palga tõus *versus* 800 000 eurot nelja aasta peale – neid ei saa võrrelda, need summad on suurusjärgudes niivõrd erinevad.

13:51 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Selle küsimuse käsitlemine on lõppenud.

11. 13:51 Ühiskonna sidusus

13:51 Aseesimees Siim Kallas

Järgmine küsimus on jälle peaminister Jüri Ratasele. Küsib kolleeg Maris Lauri. Palun!

13:51 Maris Lauri

Aitäh! Härra Ratas! Ühiskonna sidusus on kindlasti väga oluline. Mind teeb murelikuks see, et teie käsitluses on sidususe puudumises süüdi üksnes opositsioon, kes tahab võimule. Ja siit edasi tundub mulle, et teie näete kõike läbi võimuprisma. Teil on justkui raske mõista, et siin saalis olev opositsioon ja ka tänavatel olevad inimesed tegelikult mõtlevad väga tõsiselt Eesti peale ja nad on murelikud. Ma ei saa aru, kuidas teie ei saa aru, et praegu lõhub sidusust üks seltskond valitsuses, kes kõiki solvab, mõnitab ja ähvardab. Kas järsku ei peaks esimese sammu tegema see, kes on kõige suurem lõhkuja, ehk siis teie koalitsioonipartner?

13:52 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Härra peaminister!

13:52 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile, Maris Lauri! Ma siiralt tahan öelda aitäh selle väga hea küsimuse eest – ilma mingisuguse poliitilise retoorikata. Ma ei ole väitnud, et opositsiooni põhisoov on jõuda võimule. Ma ei ole öelnud ka seda, et ma näen kõike läbi, ma ei tea, poliitilise või võimuprisma, nagu te ütlesite. Ma vastasin Riina Sikkutile, öeldes, et opositsioon kannab kindlasti kahte ülesannet. Üks on see, et juhtida valukohtadele, murekohtadele tähelepanu, ja teine on see, et loomulikult pääseda koalitsiooni. See on arusaadav. Ja see ei ole mitte mingisugune etteheide. Ma olen vist enne ka öelnud, et meil paraku proovitakse teha nii, et teise inimese silmas selle pinnu peilime välja, aga oma silmas palki ei näe. Te kasutasite kolme väga karmi sõna: minu meelest olid need "solvamine", "mõnitamine" ja "ähvardamine". Te kasutasite neid selles kontekstis, et neid ei tohi ühiskonnas olla, sellist asja ei saa kuidagi heaks kiita, vaid tuleb taunida. Ja ma arvan, et teil on sada protsenti õigus. Kõik me peame selliseid asju taunima ja mitte neid heaks kiitma. Lõpuks te küsisite, kas ei peaks esimese sammu tegema üks erakond, kes on valitsuskoalitsioonis. Ma ei tea, mis erakonda te silmas peate. Valitsuskoalitsioonis on kolm erakonda, keda te täpselt silmas peate? Aga ma arvan, et nii me ei jõuagi tulemuseni. Ma arvan, et me kõik peame pingutama selle nimel, et oleks solvamist, mõnitamist, ähvardamist ja meelega – meelega! – jala taha panemist ka poliitilises võitluses vähem. Selle nimel peab pingutama ka Keskerakond.

13:54 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Kolleeg Maris Lauri, täiendav küsimus.

13:54 Maris Lauri

Aitäh! Ma arvan, et te siiski saite aru, mis erakonda ja koalitsioonipartnerit ma mõtlesin. Tegemist on EKRE-ga. Te väitsite ühes oma intervjuus, et EKRE on muutunud. Millegipärast väga paljudele inimestele nii ei tundu, ja see ei puuduta üksnes siin saalis olijaid, vaid ka neid, kes on väljaspool. Ma julgen väga

kindlalt väita, et nii palju inimesi kui nüüd ei ole mind tänaval varem peatanud ja alati on üks küsimus: kaua see veel kestab? Ja inimesed peavad silmas ühte ehk just nimelt sedasama: solvamist, mõnitamist ja ähvardamist. Ja EKRE juht kinnitas veel esmaspäeval siinsamas puldis, et tema ja tema erakond ei kavatsegi muutuda, nad jätkavad samamoodi. Esmaspäeval ähvardati siin puldis tegelikult ka Riigikogu liikmeid. Ma tunnistan, et kui minule oleks keegi samad sõnad öelnud tänaval, siis ma oleks tõsiselt kaalunud pöördumist politsei poole. Mida te võtate ette selleks, et see retoorika tõesti muutuks? Kellelgi ei ole ausalt öeldes usku, et EKRE sõnakasutus ja käitumine muutub.

13:56 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh teile! Te rääkisite ka inimestest väljaspool seda saali. Te ütlesite, et tänaval on päris paljud inimesed teid peatanud ja küsinud, millal see ükskord lõpeb. Mind on ka väga paljud inimesed peatanud – polettide vahel, tänavatel, pargirajal – ja öelnud, et te teete õiget asja. Öelnud, et te teete õiget asja ja jõudu teile, pidage vastu! Mõned on öelnud ka seda, et Reformierakond läheb üle piiri oma asjadega. Täna üks teie fraktsioonikaaslane nõudis, et ma pean hakkama vannet andma, käsi piiblil. Hea veel, et ta ei palunud minult ka kolme veretilka.

Eks need emotsioonid ongi nii meil kui ka tänavatel erinevad. Ju me märkame rohkem neid emotsioone, mida me tahame märgata. Ma ei ütle, et need emotsioonid, mida teie olete tänaval kogunud, on valed emotsioonid, aga me peame arvestama, et kaaludel on kaks kaussi ja mõlemat poolt tuleb arvestada. Te küsisite, mida ma teen, et see retoorika muutuks. Ma saan öelda, et kõik, kes on siia saali valitud, kõik 101 liiget, on võrdsed. Ei ole nii, et mõni inimene on rohkem Riigikogu liige kui mõni teine, et üks on rohkem eestlane kui teine. Nii ei saa öelda, et üks on parem ja teine halvem. Kõik on siia valitud, kõigile on rahva mandaat antud. Aga kõik peavad aru saama, et nad kannavad oma tegude ja oma sõnade eest vastutust – väga suurt vastutust. Tõsi, vastutuse kaal on alati koalitsioonis suurem. See lihtsalt on nii. See käib praegu EKRE kohta, see käib Isamaa kohta ja see käib Keskerakonna kohta.

Mida mina saan veel teha? Iga poliitik peab aru saama, mis mänguväljal ta on. Loomulikult ma olen suhelnud koalitsioonipartneritega, valitsusliikmetega ja kindlasti ma olen nõus neid dialooge edasi pidama. Aga nii, nagu ma ütlesin seda infotundi alustades, on minu arvates paslik seda ka lõpetada. Mina muidugi infotundi ei lõpeta, aga vähemalt teie küsimustele vastuste andmist lõpetades ma märgin, et igal asjal on tõesti teatud ülemineku aeg, aga ühel hetkel saab see aeg otsa. Aitäh!

13:59 Aseesimees Siim Kallas

Aitäh! Kallid kolleegid, meil on tänase ülitähtsa istungi alguseni aega natuke vähem kui minut, seetõttu me ei jõua enam rohkem teemasid käsitleda. Ma lõpetan infotunni. Aitäh kõigile!